

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mező gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékkletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utányomási jog
fontartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: József 40-66.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. —ix.	273
Gazdasági levél. — Szász Ferencs	274
Valami a műtrágyázásról új megvilágításban. — Fehér Zoltán	274
A gyümölcsfák metszésénél elkövetett gyakoribb hibák. — Balogh Bálint.	275
A varjuháborúság. — Jablonowski József.	276
A kerti termények értékesítéséről. — Magyar Kázmér	277
A gazdai pálya bajai — Prack László	277
Könyvismertetés.	273
Kérdések és feleletek	278
Kérdések: Gazdálkodás henger nélkül. B. P. B. — Buzavirág irtása. H. O. — Czukorrépa fészekvetés- sel. E. Á. — Répaegyezés olcsóbbátétele. W. K.	
Feleletek: Ki termeszt Jám-gyökeret? Magyar Kázmér. — Agyagtalaj hideg jellegének enyhítése. Szücs János. — Véd-kezelés megdülés ellen. Neuberger Ferencz. — Magbúkkönyv keverve. Szöke Mihály. — Takács Zsigmond. Védkezelés pajók ellen. Neuberger Ferencz. — Cseplő- gép. Szücs János.	
Aprók	279
Hírek	280

SZEMLE.

(Időjárás. — A magas kamatláb enyhe kezelése. —
A gabonaárak javulása. — A husrágaság. — Az
európai buzabehozatali statisztika. — Az erdély-
részi magyar birtokpolitika bajai. — Az 1911-iki
boszniai és hercegovinai kereskedelmi mérleg
passzivitása.)

Az időjárás semmiképen sem kedvező meleg
és melegeső kellene a vetéseknek, helyette kap-
tunk hűvös, szeles és borult napokat. A felvidéken,
Dunántulon és Erdélyben szerdától kezdve fagyok,
mítt-amott pedig havazások voltak. Az ország
egyes vidékein mint az északnyugati megyékben,
a hol csapadék volt bőven és előbb mint az
ország más részeiben a gazdák igen meg vannak
elégedve a vetések állásával. A répák nagy része
el van vetve, a burgonyát ültetik stb. A Dunán-
tulnak nyugati határ felőli részén el kellene az
eső. Az Alföldről is kivéve az árvizek okozta
helyekről elég megnyugtató hírek érkeznek. Erdé-
lyben a talaj hideg, nedves. De sérényen
folyik a vetés ottan is. Reméljük a legjobbat!

A pénz igen drága. Olvastuk, hogy az igazság-
ügyminiszter elrendelte, hogy a pénzdrágaság
miatt, a bíróságok a magasabb kamatszédést ne
nagyon szigorúan kezeljék. Még csak ez kellett
nekünk! A gabonaárak kezdenek ismét javulni
azon hihetetlen árnyomás után, mely néhány
hétig tartott. A magas marhaárak miatt köp-
ködnek a mézárások és szidják az agrárius-
okat, noha éppen alig van ok reá, mert szám-

adásaik ugyancsak aktívak, hiszen a kimérések-
ben a marha- és borjúhús árai hihetetlenül fel-
szöktek. De a fogyasztóközönség már minden-
hez hozzászokott és fizet mint a köles akár a
magyar az osztrák quótának.

A római nemzetközi mezőgazdasági intézet
közlései szerint az európai buzabehozatal sta-
tisztikája augusztus 1-től január 31-ig így fest:

	1912-13 aug. 1-től január 31-ig	1911-12 aug. 1-től január 31-ig	1911-12 aug. 1-től január 31-ig
Nagybritánia	30,024.538	25,293.528	51,352.184
Németország	13,299.047	11,784.357	21,709.552
Olaszország	10,050.440	4,962.310	13,506.140
Franciaország	3,572.896	3,612.295	7,335.689
Belgium	9,404.804	10,993.387	20,997.960
Németalföld	9,700.250	8,009.120	15,905.610
Svédország	1,177.480	781.930	1,339.190
Svájc	2,840.012	2,495.730	4,583.960
	80,069.467	67,932.757	136,730.285

6 hónap alatt 12 millió q-al több mint az előző
évben. Anglia és Olaszország 5-5 millió bevi-
teli többlettel számol el.

Az észak- és délamerikai gabonakereskedők
természetesen látva Európa nagyobb szükséglet-
t, mely Francia-, Olasz- és Spanyolországra
is kiterjed nem igen óhajtanak árengedményeket
tenni, főleg a mióta Oroszország sem tesz aján-
latokat. Romániában 1912 decz. elejéig kerek
40%-al kevesebbek voltak a bevetett buzaterüle-
tek az előbbi évihez képest. Az északamerikai
Unióban tudva: évöleg nagy viharok dultak, me-
lyek a Cincinnati Price Current szerint ezek a
földeken nem nagy károkat okoztak. Vajjon iga-
zak-e ezen hírek vagy nem, nehezen kontrolálható,
állítólag 120 millió a kár. Mindenfelől azonban
halljuk, hogy az idei campagne nem a mes-
és. kilátások tengerében fürdik, noha nálunk
egyes helyeken határozottan az utolsó héten
javultak a vetések. Hétfőn kellett a gazdasági
felügyelőségeknek jelentéseiket beküldeni s mi-
dön e sorokat írjuk már feldolgozzák az anyagot.
Csak ne lódtítsanak rajta megint a la hausse a
miniszteriumban.

Mult héten foglalkoztunk volt a Tokaji László
által felvetett Erdély birtokpolitikai ügyről. A
magyar birtokok pusztulásának okait és a pusztu-
lás meggátolását a következőkben jellemzi
Tokaji:

„Okai a középbirtok elesésének: a nemzetiségi
pénzintézetek ismert földszerzési segítő akciója
és a magyar bankok teljes közönye és az egész-
séges birtokpolitikának a teljes hiánya. A par-
cellázások legszigorubb állami ellenőrzése,
sőt állami hatósági engedélytől leendő függővé
tetele. Az állami elővételi jog kikötése minden
olyan eladásra kerülő birtokra, a mely magyar
tulajdonban van, vagy tanuk vallomása szerint

1848 előtt magyar tulajdonban volt. A nagy
hitbizományok alakításának korlátozása és le-
hetőleg feloldása az ország közepén, tömeg-
magyarság között, hogy ott, a hol a magyarság
ereje biztosítva van, a kisbirtok és azzal együtt
a magyar elem szaporodjék és viszont: nagy
hitbizományok alapításának elősegítése és fen-
tartása a periferiákon, a hol a föld megmozdú-
lásának veszélye nagyobb. Idegen honosok föld-
birtokvásárlásának eltiltása és valóban nevetsé-
ges, hogy azt, a mit a kis Románia megtesz a
maga érdekeinek biztosítására, mi nem merjük
elhatározni.

Az állam és társadalom közös teendői volná-
nak: Mindenekelőtt egy nagy magyar Albiná-
nak, egy olyan hatalmas altruisztikus és magyar
nemzeti intézetnek az alapítása, a mely siker-
rel vehesse föl a küzdelmet minden nemzetiségi
terjeszkedési velleitásokkal. Amerikában él kö-
rülbelül egy millió kivándorolt magyar, nemze-
tünknek legerősebb egyéniségi töredéke. Romá-
niában is van egy negyed millió körül. Úgyes
akcióval főképpen az előbbieket könnyen le-
hetne hazatelepíteni. A honvágy és a pénz ná-
luk nem hiányzik, csupán a mód, az alkalom, a
megbízható lebonyolítás nyújtandó. Értéke-
sebb emberanyagot képzelni sem lehet, de elő-
bük kellene tudni tálalni készen egy-egy falura-
szükséges földkomplexumot és meg kellene tudni
győzni őket ott künn arról, hogy bizhatnak az
ajánlat realitásában. Ily módon akár előre is
megkezdenék a föld vételárának törlesztését.
Gondoskodás kellene, hogy történjék abban az
irányban is, ugy az állam, mint a társadalom
részéről, hogy fajunk életrevalósága, számítani
tudása, takarékosága, önjereje és önbizalma
növekedjék. Hogy ne várjon minden lépésnél
állami támogatást, állami gyámolítást, a mely
pillanatnyilag gyarapíthat, de az életre nem edz,
inkább puhít, az önerőben a biznitudást csök-
kenti. Mert egészen más az erkölcsi hatása an-
nak, ha mindezeket a saját társadalmi intézmé-
nyei nyújtják a népnek. A társadalmi tevékeny-
séget kell fejleszteni, a társadalmi tömörülést
kell elősegíteni és a társadalmi intézményeket
kell megsegíteni, életképesé és akcióképesé
tenni. Társadalmi uton kellene hatást gyako-
rolni meglévő pénzintézeteinkre olyan irányban,
hogy alapelveikben és működésükben azok is
közledejenek az altruisztikus és nemzeti irányok
szolgálatához. Kitartóan kellene társadalmunk-
nak és társadalmi intézményeinknek agitálni
olyan irányban, hogy a technikai, ipari és keres-
kedelmi pályákkal szemben ma is fennálló os-
toba és kimondhatatlanul káros előítélet felső
és középnemességünk felfogásából végre már
egészen kiirtassék, mert kétségtelen, hogy ez is
egyik főoka nemzetünk anyagiakban lassu érvé-
nyesülésének.“

Vadrepce, mezei mustár és a
szántóföldi gyomok nagyrészenek,
u. m. vadborsó, vadbükköny, som-
kórj stb. irtására kitűnően bevált a

„SINAPIN”

Hatásában sokszorosan felülmúlja az
eddig használt 20%-os vasgáliczoldat-
ot, alkalmazása is olcsóbb és éppen
hatékonyasága miatt sokszor a termés
megduplázásához is hozzájárul. Ára
15 kor., 100 kg.-onként. Kapható a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK
SZÖVETKEZETÉNÉL

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-U. 31.

Bosznia és Hercegovina mindenkori csak pénzfaló volt és lesz s ezt leginkább jellemzi az 1911-ik évi külkereskedelmi áruforgalomnak most közreadott főeredményei: Az országos kormány statisztikai osztályának szerkesztésében most jelent meg XVI. évfolyamában a bosny. hercegov. külkereskedelmi áruforgalmának főeredményeiről szóló kimutatás. A jelentés magában foglalja Bosznia és Hercegovina 1911. évi összes kereskedelmét a monarchiával és a külvámterülettel és így bepillantást enged az annektált tartományok gazdasági fejlődésébe. A bevétel, mely 1911. évben 3,629.856 q-ra és 13.988 drb állatra emelkedett 154,101.977 kor. értékben, szemben az 1910. évi bevétellel, a mely 3,101.924 q-t és 30.236 drb állatot mutatott ki, a legnagyobb eddig egyáltalában elért számot tünteti fel. Ellenben a kivitel 10 mill. 792.473 q-al és 114.317 drb állattal 121,765.538 korona értékben az 1910. évi (11,023.123 q és 260.694 drb állat 132.875.085 kor. értékben) kivittel szemben jelentékeny hanyatlást mutat. Ennek következtében a bosny. hercegov. kereskedelmi mérleg, mely 1907 óta passzív 32 mill. 336 394 K eddigi legnagyobb passzív egyenleggel záródik. A kereskedelmi mérleg szokatlanul nagy passzívuma az 1911. évben elsősorban az állatkivitelnek a száj- és körömlájás következtében beállott megszorítására vezethető vissza, a mely az előbbi évvel szemben, csak magánál az állatkivitelnél a rendkívüli nagy, 15,616.484 koronát kitevő veszteséget okozta. —ix.

Gazdasági levél.

Irtta: Szász Ferencz.

Pusztakamarás, 1913. április 1.

Április egy kicsit hűvösebben köszöntött be mint márczius, de azért még mindig nagyon szép az idő, jól megy minden munka, háromszor annyit száut egy eke egy nap alatt, mint a múlt őszi sáros piszmogáskor. A munka, érteve ez alatt a szántást-vetést, tehát jól megy, de hogy annak, a mi el van vetve valami kitünően menne dolga, azt éppenséggel nem mondhatnám. Horváth János kolléga utóbbi levelében gyönyörűen leírta, hogy miképpen segített kérgeshátú őszi vetéseim. Bár, mi is megeselekedhetnénk a Zchetmayerezést, mert igazán csak az segítene, lévén őszi vetéseink legnagyobb része a fogasoláshoz (ulgyenge. Nem is olyan ez a kéreg, hogy cserepesedésnek nevezhetném, mert a próba fogasolás eredménye az volt, hogy egész nagy kockákban szakadt fel a föld s vele együtt a buza gyökerestől. Ily kemény talajon azt hiszem az előbb említett hengeres boronák sem végeznének tökéletes munkát; ezt azonban nem tudom, csak gondolom*). Őszi buzára vetett herét elnyelik a talaj apró repedései, melyek e szempontból jó szolgálatot tesznek, mert különben, mivel a földnek nincs pora s boronálni sem lehet, ezek az apró repedések képezik a magházat. Ugy a sima mint a léczes henger nyomtalanul halad ezeken a táblákon, miért is abbahagytuk a munkát. Így nincs más hátra, mint bizni az időben, mi is abban reménykedünk s ezen reménykedésünk közepette „*Uram bocsáss meg!*“ esőt kérünk, a száraz, szeles, déli órákban nyári meleg időjárásról úgy egy éjszaka csak egy-két óra hosszat váltaná fel egy jó,

*) A kemény talajon is jól működnek s kielégítő munkát végeznek a hengerboronák, csak hogy ily helyen a hengereket kövek vagy téglák ráakásával súlyosítani kell, e célból a nebezékek befogadására olyforma tálcák vannak a hengereken, mint a tárcsás porhanyókön! F. Z.

csendes meleg eső, hogy lazítsa meg az őszi kérgét és segítse a kikelésben tavaszi szántásba vetett tavaszi szalmásainkat. Nem busulna talán a répa sem egy kis esőért. A rét, legelő elég szépen zöldül, semmi panasz rája.

A tavalyi károk még mindig érezhetőek, nem csak az őszi szántás elmaradásában, a tengeri tökéletlen beérésében, hanem rengeteg sok métegy által okozott kárban, melynek egész juhnyájuk estek aldozataul sőt sok helyen még a szarvasmarhákat is tizedeli. Volt a tavaly métegy még hegyi legelőkön is, legfeljebb a verőfényes oldalak voltak többé-kevésbé mentesek, a ki meg rétet legeltetett, hogy rajta maradt kaszálatlan sarjuját, tehát a veszett fejszének a nyelét megmentse, annál rég „megszűnt a dög“, mert fiajuha sem maradt. A tényleges károk részén elmaradt jövedelmeket, illetőleg az elpusztult tőke értéket összegezve hátran merem állítani, hogy vidékünkön átlagban legalább 10 (tíz) koronára tehető a katasztrális holdankénti kár. Óriási summa ez. Például egy 3000 kat. holdas uradalom mi mindent csinálhatna 30.000 koronával Átalakíthatna egész gazdálkodását, vagy legalább is megalapulhatna egy jövedelmezőbb jobb jövőt. Hát aztán a szegény bérlők, különösen kiknek nincs tartalék tőkéjük, mit csinálnak egy ilyen esztendő után? Azt hiszem sóhajtván kérdezik, hogy hol van a sokat emlegetett olcsó gazdahitel!? Ezt annyival inkább kérdezhetik, mert a jelen év jó vagy rossz termése sokuknál a „lenni vagy nem lenni“ kérdése.

Nem panaszlok többet, csak a jó Istent kérem, hogy az idén áldásaival felejtse el a múlt év csapásait.

Valami a műtrágyázásról új megvilágításban.

Irtta: Fehér Zoltán.

Műtrágyáról már mint fiatal gazda sokat olvastam s szülőföldem szomszédságában épült czukorgyár gazdaságaiban is volt alkalmam a mesterséges trágyákkal végzett kísérleteket megfigyelni. De két ásványi eredetű trágyának hasznát már boldogult atyám által kezelt birtokon, mint gyermek láttam t. i. a mész- és gipszt. Mint segédtszót oly uradalomban voltam, hol még nem érezték akkor (a 80-as években) szükségét a gyárból vásárlandó trágyaszereknek, azonban az e téren, akkor már hazánkban is megindult mozgalomnak legkisebb részletére kiterjedt figyelmem, mert nemesak a magyar gazdasági szakközönséget, hanem egy wieni és egy amerikai német lapot is hűségesen tanulmányoztam. 1886—87. évben egy homokos táblát elég jó eredménnyel márgáztam is és az istállótrágyát gipszszel iparkodtam a légenyvesztéstől megóvni. A következő két évtizedben oly helyen gazdálkodtam, hol a műtrágya használat Magyarországon a legnagyobb s az általam felügyelt birtokon különösen sokat fogyasztottak belőle. Magam is mint kisbérlő haszonnal alkalmaztam a foszfortrágyát. Irtam is nem egy cikket a műtrágyahasználat elterjedése érdekében. A mit tapasztalatból nem sajátítottam el e téren, azt több műtrágyaapostól mint Ordódy Lajos, Cserháty Sándor és Rovara Frigyes (fájdalom már mindhárman elhunytak), kikkel gyakrabban volt alkalmam összejönni, társaságában tanulmányoztam meg. Így hát senki sem mondhatja, hogy a műtrágyák iránt ellenszenvvel viseltetem volna és egészen analfabéta sem voltam e téren S mégis midőn a sors más vidékre vetett, kötött, de meszes agyagtalajú gazdaságba, ott két ízben végzett nagyobb s több kisméretű kísérlet után

kénytelen voltam kimondani, hogy azon a helyen a szuperfoszfát ugyszólván semmi hatást sem fejt ki és azon az egy táblán, hol némi kis terméstöbbletet tudtam vele elérni sem fizette ki a műtrágya árát. A hiába való erőlködés után fel is hagytam a műtrágyázással.

Az eredménytelenség okozójául akkor a talajban előforduló meszet fogtam gyanuba, mely a szuperfoszfát fororsavát megkötvé, vízben oldhatatlan vegyületet képez s a növények fel nem vehetik. Lehet valami igaz a dologban, mert a visszament foszforsav bizony abban az esztendőben, mikor kihintetük, hatást nem igen szokott előidézni, ha még annyi csapadék is nedvesíti a talajt, hanem a második s harmadik évben, ha kiseb mértékben is, de minden bizonynyúl feloldódik a különböző talajsavak behatása folytán a foszforvegy és így az utónövényzetnek kell, hogy hasznára váljék. De nekem még ezt az utóhatást sem volt alkalmam tapasztalni, vagy oly kismérvű volt talán az, hogy észre nem vettem s az évek egész sorozatára terjedvén ki, biztos, hogy ki nem fizette magát a műtrágyázás.

Azon feltevés, hogy talán azért nem fejtett ki kellő hatást a szuperfoszfát, mert a talaj káliban szenvedett hiányt, ki van zárva, mert hisz tudvalevőleg az agyagtalaj káliban elég gazdag.

Azonban valószínűbb, hogy nitrogénben volt hiány e talajban, noha minden 4 évben egyszer löherét termeltek ezen földek s így légenygyűtőkkel s istállótrágyával is iparkodtam szaporítani a nitrogént, csak hogy úgy látszik a közbeső növények meglehetősen felemésztették a légenyvegyeket s mikor a foszfátózásra került, már csak nyomai voltak. Hogy e feltevés a valószínűségnek megfelelt azt egy kis kísérlet igazolta, midőn is 1 kat. hold tavaszi árpára elhintettünk 2 részletben 60 kg. chilisalétromot. Az eredmény elég jó volt, mert közel 100 kg-mal nagyobb termést adott ezen parcella, mint a szomszédos nem műtrágyázott rész. (Csakhogy ennek is volt „bibije“, ugyanis a chilizett darabon az árpa részben megdül, kuszált lett, szememegsárgult részben a még barnahegyű is lett s minősége bizony sokkal is alábbvaló volt, mint a tábla többi részén termett. Tehát a chilizett árpa értéke a nagyobb mennyiség dacára sem volt nagyobb holdanként, mint a tábla többi részén, vagyis a műtrágya nem fizette ki magát. Ebből azt a tanulságot merítettem, hogy a chilisalétrom inkább az őszi felsegélyezésére való, de különben is mint igen drága műtrágyát nem vehettük ott se általános használatba).

Ma a talajbaktérium elmélet segítségével a fenti eredménytelenségnek egészen más magyarázatot adok. A talaj meglehetősen humuszszegény volt, tehát talajbaktériumokban nem bővelkedett; azon az egy táblán volt egy vékony humuszréteg, melyen egy kis terméstöbbletet mutatott a foszfortrágya, tehát ott volt némi baktériumkultúra, mely a mesterséges trágya egy részét a növénygyökérzetnek emészthető állapotba hozta. Hogy tehát ily korhany s így baktériumflórában is szegény talajon műtrágyákkal eredményt érjünk el, elsősorban a baktériumok szaporítására legyen gondunk, mit a humuszréteg növelésével érünk el, vagy azzal, hogy baktériumokban bővelkedő talajból hozunk rá oltóanyagot, p. o. erdei korhanytalajt, más vidék termőtalajából bizonyos mennyiséget, avagy komposztot hintünk el vagy korhadásnak induló s így már megfelelő talajérlelő baktériumokban dúslakodó istállótrágyával egyidejűleg alkalmazzuk a foszfortrágyát. Azt hiszem ily módon eljárva nem marad el a foszfor hatása. Az eredménytelenség fenti esetekben onnét eredhetett részben, hogy

Elmaradt szántások pótlására, valamint az őszi szántásoknak tavaszi megmunkálására legcélszerűbb talajmivelő-készlet a

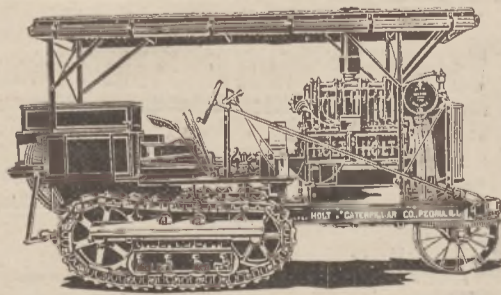
CATERPILLAR tractor

3 darab kétsoros tárcsásboronával egyesítve

mely ily összeállításban közel 10 méter fogási szélességgel dolgozik és naponta legalább 80 holdat készít elő vetés alá oly finoman elaprózott porhanyó minőségben, mint a kerti föld.

A Caterpillar az egyetlen vontatógép, mely kifogyott, átázott lágy téli barázdákon haladni képes és a talajt még félannyira sem nyomja meg, mint a lovak vagy ökrök patái.

Holt Caterpillar Company vezérképviselője, Budapest, V., Hold-u. 15.

4 évvel az istállótrágyázás után lett a műtrágya elszórva, a mikor már nyoma sem volt az állati trágyái maradványainak. Igen örülnék ha ezen nézeteim helyességét vagy helytelenségét, e téren nagyobb szaktudással rendelkezők is megállapítanák, vagy megvitátnák.

Rétrágyázási kísérletet is végeztem ugyanazon gazdaságban, de az eredmény oly csekély terméstartalom volt, hogy igazán még a trágya szállítását sem fizette ki. Azt véltem, miszerint az aránylag száraz időjárás nem juttatta érvényre a mesterséges trágyaszereket és azért a következő évben, midőn volt csapadék bőségesen, újból külön kaszáltattam az ásványi trágyát kapott 1 kat. holdas darabot s az ugyanakkor a mellette levő részt, mely nem részesült trágyázásban, de az eredmény ismét csak egyenlő volt, azaz egyik parcella annyit adott mint a másik.

Ezen második évben ugyanazon réten egy darabot (6 kat. hold) meghintettem komposzttal s ezen szemlátomást jobban fejlődött a fű, magasabb, tömöttebb, zártabb lett a mező s így a szénatermés is holdanként néhány métermérszával (most már nem emlékszem mennyivel) nagyobb lett, mint a rét nem trágyázott részén, sőt még a széna minősége is javult, mert a tápdu-

számukra tenni a rét, illetve legelő talaját s azért szükséges azt vasfogu boronákkal meghasogatni, fellazítani, sőt esetleg mélyebb hasítékokat is vágni a réthasogatóval (skarifikátor). Attól nem kell tartani, hogy az így lazított réttalajban, vagy akár a szántóban, tulságos mélységbe mosatnak a trágyanyagok s nem lesznek már a füvekre hatékonyak, mert hisz a mélyebb talajrétegben honolnak azon baktériumok, melyek denitrifikálnak, azaz fölemésztik a lejött nitrogénvegyeket s nem engedik azokat elveszni, hanem légneművé változtatják azokat s így azok ismét felkerülnek és a füvek vagy egyéb növények gyökerei által felvételnek. Ez az anyag körforgása a természetben.

Csakis az erdő az, mely elkészíti maga-magának a baktériumflórát az által, hogy lehulló lombja a talaj felületén elkorhadva humuszt korhanyföldet alkot, mely a baktériumok tápanyagát képezvén azok megélhetését biztosítja s szaporodásukat elősegíti.

A gyümölcsfák metszésénél elkövetett gyakoribb hibák.

Irta: Balogh Bálint.

Mikor a tél költözőfelében van s beköszönt az első tavaszi napsugár, a gazdának is rendszerint eszébe jut a gyümölcsöskertje. Nem azért ugyan, mintha rügyfakadás előtt meg akarná permettetni őket dendrinnel vagy más effélével, hanem, mint az már ősidőktől szokás, ilyenkor kell a fát „megtisztogatni“ a mi alatt nemcsak a hernyófészkek eltávolítását, hanem a fák megmetszését is kell érteni. Ha az ilyen tavaszi munkát hozzá értő ember megnézi, bizony sok kifogásolni valót találhat.

Igy talán első helyen kell említeni azt, hogy a kerttulajdonosok ritkán végzik a munkát maguk, sőt személyes felügyeletük mellett sem végeztetik, de szakértővel sem ellenőriztetik. Legtöbb esetben még akad a gazdasági cselédek közt egy „ügyes ember“, arra rábizzák, hisz az bizonyosan érteni fogja a fák élettanát is! Különben is nem kell az egészhez sok, csak egy jó éles metsző olló, egy alkalmas kézi fűrész, no meg egy létra s ezzel kész a mesterség?

A gyümölcsfametszésnél tapasztalt hibák között a leggyakoribb, a nagyobb ágak helytelen eltávolítása. Ezeket ugyanis legtöbbször nem többől vágják le, hanem 3—5 cm. csonkot hagynak (26. ábra). Ez azután lassankint elhal. Az esővíz ráesik, be is szívódik s így lassankint rothadásnak indul. De nemcsak a csonk hal el és romlik meg, hanem maga a törzs egy része is, a miről könnyen meggyőződést szerezhethetünk, ha egy ilyen törzset hosszában ketté fűrészlünk. Sőt meggyőződünk e nélkül is, mert különösen a nemesebb fáinkon, főleg azonban a barack és körtefánál a csonk fölött és alatt a kéreg is elpusztul s e miatt a fa sokat szenved s veszt termő erejéből, ellenálló képességéből s igen gyakran megtörténik, hogy 2—3 ilyen csonk a fa elcsenevezésedet vagy teljes elpusztulását eredményezi. Ezekről eltekintve az ilyen korhadó facsonkok valóságos melegágyai a különféle gombabetegségeknek, kitűnő buvóhelyei a kártékony féregnek. Pedig mindezeket a bajokat könnyen elkerülhetjük, ha az ágat többől vágjuk le, mert az ilyen sebet a fa beforrja (27. ábra) s ugyszólván meg sem érzi azt.

Gyakran tapasztalt hiba az is, hogy a rügyek állását nem veszik figyelembe. Arra törekszenek, hogy a fa megmetszett állapotban tetszetős alakú legyen s ott vágják el az ágat, a hol ez a szempont megkivánja, a miből önként követke-

zik, hogy a mint a fa hajtani kezd, mindjárt nem lesz olyan csinos. Az ágak össze-vissza nőnek, a mi nemcsak fiatal fáknál hiba, a hol a korona képzésre nagy súlyt kell fektetni, hanem az öregeknél is.

Az össze-vissza nőtt ágak ugyanis gyakran egymást keresztezik, egymást dörzsölik s igen sokszor hozzáférhetetlenné teszik a koronát. Ilyen módon a fa alakja a véletlenre van bízva s legtöbb esetben formátlanabb lesz az, mintha egyáltalában nem metszettük volna. Pedig ha a gally elmetésése előtt a rügyek állását is figyelembe vesszük, olyan állásu koronát nevelhetünk, a milyent akarunk.

Hiba az is, hogy nem választják meg helyesen a metszés idejét. A fák természete szerint, hanem mikor neki állanak a munkának, sorba veszik a kert összes fáit. Pedig sok olyan fa van, a melyhez a nyugalom időszakában a metszőollóval, fűrészszel hozzá sem szabad volna nyulni, mert a mint nedvkeringés megindul, különféle bajok jelentkeznek, így a nedvfolyás, mézgefolyás stb. A mézgefolyás főleg a csonthéjas gyümölcsöknél gyakori, míg a nedvkifolyás a diófa tulajdonsága. Sokan e miatt azt hiszik, hogy a diófát egyáltalán nem szabad megsebezni.

26-ik ábra. Nagyobb ágak helytelen eltávolítási módja.

sabb here és luczernafélék bujábban fejlődtek a keveréktrágyával beszórt területen. Pedig én a keveréktrágyát csak oly egyszerű módon kezeltem, miként azt e lapok f. é. 5. számában leírtam, nem pedig oly rendszeresen mint Ujváry Imre február 20-án a OMGE-ban előadta. Nem használtam idegen bőtermő talajrészeket a baktériumflóra fejlesztésére, de igaz, hogy 2 évig gyűjtött komposztunkban volt, egy kis szérűskerti sarabolásból származott humuszdus föld, melyben bizonyosan hemzsegték a baktériumok s ezek elszaporodása okozhatta a rét több termésének létrejöttét. Tovább töprengve ezen dologon azt gondolom, hogy ha a humuszban szegény talaju rétre humuszt vittem volna s azután vagy azzal egyidőben alkalmaztam volna a foszfor és nitrogén műtrágyákat, bizonyosan sokkal nagyobb eredményeket érhettem volna el. A baktériumoknak szerves anyag kell, hogy elszaporodjanak s ezt a korhanytalajban vagy humuszban találják fel s miután a komposzt vagy keveréktrágya is nagyrészt szerves anyagok korhadása folytán képződött, ennél fogva ez is alkalmassá teszi a szegényebb talajt a baktériumok elszaporítására. Vagyis e tekintetben a rét vagy legelő éppen úgy viselkedik mint a szántó. Hogy azonban a talajjavító baktériumok ne csak a legeslegfelső talajrétegben fejlődjenek, hanem oly mélyre tudjanak lejutni, mint a füvek gyökerei érnek, könnyebben hozzáférhetővé kell

27-ik ábra. A helyesen ejtett sebet a gyümölcsfa beforrja.

Ez tévedés. A diófát csak a nyugalom időszakában, tehát télen és kora tavasszal nem szabad metszeni, a teljes nedvkeringés időszakában azonban minden veszély nélkül megmetszhetjük.

Hiba az is, hogy sokan nem tartják szem előtt a metszés tulajdonképpeni célját. Más-kép kell termőre metszeni s máskép ha azt akarjuk, hogy fába hajtson. A fák általában a metszés által megzavart egyensúly helyreállítására törekszenek. Minél inkább visszavágjuk az ágakat, annál inkább erősen hajtának azok. Általában a fiatal fák inkább fába, az öregebbek meg termőre hajtának s éppen ezért az öregebb fákat jobban vissza szoktuk metszeni, mint a fiatalokat, mert ha „fába“ metszünk, ez által a gyümölcsfát gyöngítjük. Azt is tudnunk kell, hogy minél korábban metszünk, annál inkább hajtásra ösztönözzük a fát, míg a késő, főleg a nedvkeringés idejében történt metszéssel a gyümölcs-termésre.

Gyakran elkövetett hiba az is, hogy a fűrészszel ejtett nagyobb sebeket nem vágják le éles késsel simára, minél fogva az sokkal inkább ki van téve a megromlásnak, mert a fűrészszel ejtett vágás érdes felületén az esővíz jobban megtapad s végzi romboló munkáját. Az utánmetszéshez legalkalmasabb a hajlított kétnyelű kés, az u. n. kádárkés, mert ezzel egy-két hu-

JOB B M A G O T

fogok önnek szállítani, mint a minőt bárki más szállíthat és tekintve cégem magvainak legelsőbbrendű minőségét, olcsóbban is mint a hogy bárhol másutt vásárolhat.

MAUTHNER ÖDÖN
CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉSE
BUDAPEST

főtelep: VII., Rottenbiller-utcza 33. szám

fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-utcza 4. szám

zással simává tesszük a fűrészzel felborzalt fölületet.

A nagyobb sebek bekenésére meg egyáltalán nem gondolunk. Azt, hogy erre a célra a kátrány a legalkalmasabb anyag, az nem igen jut eszünkbe. Pedig ha a sebhelyet kátránnyal bekenjük, elejét vesszük a fanedvesség elpárolgásának, elejét vesszük a fa megrongálásának, mert a kátrány az esőviznek a sebhez jutását megakadályozza. A német kertészek az u. n. „évszázados fák“ pusztulását úgy akadályozzák meg, hogy a hol a törzsön korhadást vesznek észre, azt az eleven részig kimetszik s alkalmas kittel tömik be. Mi, sajnos, nem vagyunk ennyire „alaposak“, mi azokkal a sebekkel sem törődünk, a mit magunk ejtünk fáinkon.

Hiba, hogy a termőszervek, gyümölcsnyársak, gyümölcsfészkek felujtására, megfiatalítására nem fordítunk gondot, pedig ezek idővel kimerülnek. Ha ezeket a gyümölcsfészkeket, melyekben a szükséges tápanyagok vannak fölhalmozva, bemetszük, annál több táperő tódul oda, annál több és szebb gyümölcsre számíthatunk.

Ezek volnának a gyümölcsfa metszésnél elkövetett leglényegesebb hibák, a kevésbé jelentékenyeket nem említettem, bár hiszem, hogy ha a szegény gyümölcsfák panaszkodni tudnának, még a velük elkövetett méltatlanságok egész sorozatát elsírnák

A varjuháborúság.

(Felelet Herman Ottónak és Társainak.)

Irta: Jablonowski József.*

A *Pesti Hírlap* f. évi március hó 19., 20. és 21. számában megjelent Herman Ottó *összeállításában* egy terjedelmes cikkelsorozat, a mely az »A varjak a mezőgazdaságban« című dolgozatommal és benne foglalt kritikámmal foglalkozik. Minthogy e cikksorozatban az én bünlajstromom van, azért, habár röviden, — már a mennyire egy lapban lehet — foglalkoznom kell ezzel az »összeállítás«-sal s azért tisztelettel kérem a t. Szerkesztőséget, hogy adjon lapjában alábbi közleményemnek egy kis helyet.

H. O. elüljáróban azzal gyanúsít meg, hogy a fönnebb idézett dolgozatom kerülő uton és a miniszter háta mögött, valamint hogy a »kollegiális tisztességtudásba vetett bizodalom«-nál fogva jelent meg, azaz, hogy az illető szerkesztőt becsaptam. Herman mind ezt, mind sok mást, mit szememre vet, rosszul tudja. Dolgozatomat, miként annak elején lévő jelzés is bizonyítja, 1911. évi november hó 6-án, tehát már egy évvel a megjelenése előtt mutattam be kiadás végett. Ugyanekkor mutattam be egy más dolgozatomat is, ez utóbbit a B. H. szerkesztősége visszaadta, mert igen népszerűnek találta, a varju-dolgozatot azonban, minthogy abban nem találta azt, a mivel H. O. megvádol, a mikor a sor reá került, kiadta. Így tehát kerülő utról kár

* Fönnebbi közleményemet, mint feleletet ama cikkelsorozatra, a mely a *Pesti Hírlapban* megjelent s a melyben Herman Ottó és tsai velem szemben nemcsak védekeznek, hanem olyannal is megvádolnak, a mi helyét nem állja, a *Pesti Hírlapban* akartam közreadni. A *Pesti Hírlap* szerkesztősége azonban e közleményemet azzal küldte vissza, hogy azt nem adja ki, hanem hogy azt ott adjam ki, a hol előbbi közleményem is látott napvilágot. Minthogy azonban ezt az ügyet gyorsan és mindenkorra be szeretném fejezni, a felelet kivételes közlésére a G. L. t. szerkesztőségét kérem fel. — Ismétlem ezen a helyen is, hogy ez ebben az ügyben ellenfeleimmel szemben utolsó szavam.

Jablonowski József.

beszélni. Hogy pedig H. O.-nak e dolgozatomra vonatkozó helyreigazítását az illető szerkesztőség miért nem adta ki, azt én bizony nem tudom, mert e szerkesztőséghez semmi közöm sincs.

Ahhoz azonban igenis van szavam, hogy H. O. dolgozatomat hitelrontásnak, rosszhiszemű leszólásnak, czélzatosnak, hamisnak, megtévesztőnek, sértően személyeskedőnek, denuncziálónak, vádaskodónak, becsületsértőnek, orozva intézett támadásnak (lásd H. összeállítását) minősíti és tetejébe azt tartja, hogy mind ezt a képtelenséget a miniszter tekintélye fedezi. Először is hagyjuk a miniszter személyét már csak azért is, mert én sem a minisztertől, sem senkitől nem kértem védelmet, panaszommal nem szaladtam hozzá és dolgomat magam végeztem el.

H. O. talán már nem tudja, hogy háboruskodásunk immár hatodik évében mit sujt fejemhez és teljesen megfelejtkeznek, hogy 1907. évi február 15-ének délutánja óta mit mivel velem és a vezetésemmel bizott intézettel. Elfelejtik az egész vonalon, hogy a támadó, még pedig milyen támadó, mindig ő és mindig csak ő volt és én éveken át türelmesen beértem olyan védekezés-sel, a melynek során föltétlenül kerültem a személyeskedést és mindama egyénileg bántó, vagy sértő vonatkozásokat, melyeket most ő én ellenem első közleménye végén felhoz. Védekezésem során *tárgyi* és nem *személyi* érvekhez nyultam. Olvassa el H. O. egyrészt a *Köztelek*-ben és a *Természettudományi Közöny*-ben megjelent védelmemet és olvassa el utána másrészt az 1907. évi február 15-i kéziratát és ama cikkelsorozatot, a melyben éveken át a Rovartani Állomásról és az én munkálkodásomról, tudásomról mindenféleképpen, csak éppen részrehajlatlanul nem és nem igazságosan nyilatkozott. Többször kijelentettem és ismétlem most is, hogy H. O.-t e térre nem követtem s még azt sem teszem, hogy ama díszjelzőket, melyekkel folyton illet, emlékeztetés okából itt ismét összeszedjem. Ilyen formán kárba vészett H. O.-nak ama hangzatos és ijesztő kijelentése, hogy becsületét nem óhajtja *more consueto* reparálni. Igaz is, hiszen nem bántottam azt és így kár volt a titkolódzó példálózgatás a szablyára, meg a kurta puskára.

Mostani (1912. évi) varju-kritikám haladt a régi nyomon és ha H. O. folytonos, szünni nem akaró és szinte rendszeressé váló támadása folytán türelmemnek itt-ott vége szakadt s a régi tartózkodó védekezés helyett nyiltabban és határozottabban, de mindig személyi bántó czélzat nélkül támadom, azt H. ne nekem köszönje és ne minősítse vádaskodásnak. Végre is, ha neki *szabad*, hogy engem elfogultan, részrehajlóan és tárgyi ismeret nélkül *támadjon*, *szabad* talán nekem is, hogy tárgyilagosan *védekezem*? Ő jól tudja, hogy vele szemben nem kerülő uton és nem házalás utján szerzem érveimet, hanem miként alább is meglátjuk, ő adja azokat kezembe. Tényekkel szemben tőle és segédkező társaitól tényeket és nem ügyet zavaró okoskodást várok.

Hogy pedig dolgozatom a *Kísérletügyi Közlemények*-ben jelent meg, azt se tartsa holmi kerülőnek, becsapásnak. Első dolgozatom (1901.), a melyben dr. Rörig dolgozatát vettem rostára, ugyanott jelent meg s ugyanott, a hol már más kritika is jelent meg, adtam ki én is tavalyi (1912) dolgozatomat.

Ennyi H. O.-nak első közleményére.

A többi közlemény sarkpontja, valamint H. szerint ismétellen hangoztatott igazmondásom alapjának hiánya, dr. Rörig 1912. évi decz. 2-i

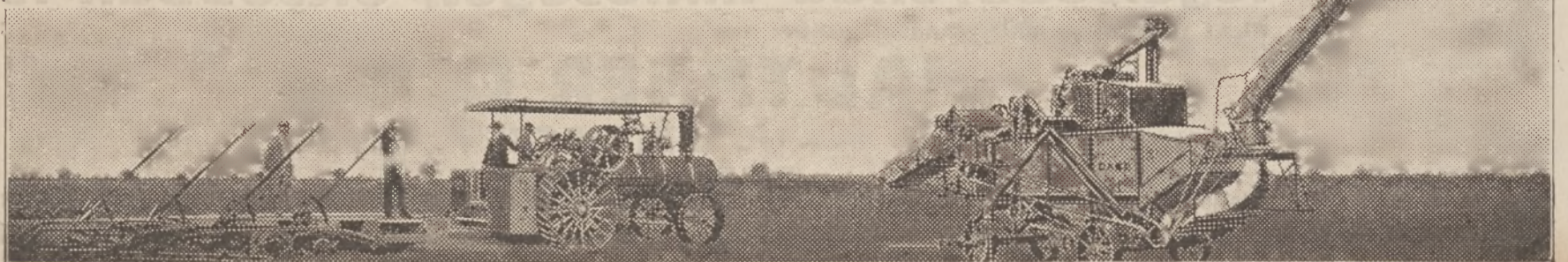
levele, a melyben ez írásban kijelenti, hogy a varjak dolgában régi (1900.) és mostani (1912.) *véleménye nem változott* s ha az ellenkezőjét állítom, akkor ő — dr. Rörig — azt »ziemlich unverfören«-nek találja.

Ha én valamit állítok, — H. O. tudhatja már — akkor én azt előbb ugyancsak jól meg szoktam gondolni. Kezdjük azon, hogy az igazság az, hogy nem Rörig dr. foglalt *ellenem* állást, hanem fordítva én vettem bírálat alá 1900. évi lehetetlen állításait és tarthatatlan számításait. És Rörig dr.-nak ezt az 1900. évi felfogását állítottam szembe a *nyomatásban* megjelent 1906. évi felfogásával. Hogy e két felfogást legkirívóbb és kétséget kizáró alakjukban lássuk, röviden csak arra mutatok reá, hogy noha Rörig dr. már elejétől fogva is kénytelen volt elismerni, hogy a varju kárt tesz, de ezt mindenképpen úgy állította oda, hogy azzal szemben a varju-okozta haszon (varjankint 90 német fillér) miatt e madárra még csak görbe szemmel sem szabad nézni. Akkor — 1900-ban — a varjukimélő felfogás az volt, hogy ha valaki a varjak ellen védekezni akar, az alkalmazza a puska helyett a csapóvasat »mit schwachen Federn und umwickelten Bügeln«, azaz csavarja be a gyenge rugóju vastagó kengetőt ronggyal, hogy az meg ne sértse valahogyan a megfogott varju lábát. »So wird jede schmerzhaft Quälerei des Gefangenen vermieden, dem man ja abends, nachdem er seine Dienste gethan ha.« (t. i. e szolgálat az, hogy a megfogott vetési varju megmenekülése végett ideoda ugrádozik, rettenetesen károg s azzal elriasztja az eleinte körülötte összeverődő kíváncsi, de azután ijedten menekülő s a jelenet helyszínét kerülő varjut), »... zur Belohnung die Freiheit wiedergeben kann.« Így szólott Rörig dr. 1900-ban. Nyilvánvaló, hogy e felfogás a varjukimélés tekintetében határozott. Hat évvel később (1906) Rörig dr. meg azt mondja: »Man wird dabei — t. i. ismét a védekezés során a vetési varju ellen — noch oft Gelegenheit haben Krähen abschiessen zu müssen; ja ich empfele sogar die Benützung des Gewehres, um sie in Schranken zu halten. (Rörig előbbi szövege az Arbeiten aus der Biologischen Abteilung für Land- und Forstwirtschaft I kötet (1900.) 394. o., az utóbbi pedig Rörignek 1906-ban megjelent könyvében, Tierwelt und Landwirtschaft, Stuttgart, 1906. 188. oldalán olvasható.)

Ha tehát a csapóvas ronggyal becsavart kenyele és a puskának »éppenséggel ajánlott« használata között nincs különbség, akkor — Isten neki! — csakugyan nincs különbség Rörig dr.-nak előbb említett felfogása között. Nekem ez elég, mert első sorban erre (a varjunak megritkítására nagy kár esetén) céloztam, a melyet én már 1901-ben elkerülhetetlennek, Rörig dr. pedig feltétlenül mellőzendőnek tartott. Azt, a mibe H. O.-nak egyik földárdása léptenyomon belebotlik, hogy t. i. Rörig dr. a M. O. K.-nak neki ment volna, soha sem állítottam. Ezt és sok egyebet ellenfeleim találták ki, hogy így vértanuságuk is, meg az én nem-igazmondásom is annál nagyobbak legyenek.

Más dolog a madárvédelem. H. O. ezt a kérdést nagyon is hosszadalmasan és olyanformán fejtegeti, hogy valaki, a ki tudni akarná, hogy én tulajdonképpen mit is vettem H. O.-nak és tsainak szemére, azt H. elmékedéséből aligha állapíthatja meg. A dolog röviden ez. Szemére vetem a M. O. K.-nak, hogy a madárvédelmi körrendeletet nem veszi figyelembe és e rendelet tiltó megállapodása ellenére nemcsak szó

ELMARADT SZÁNTÁSOK pótlására azonnal szállíthatunk
CASE 110 HP., 80 HP., gőzekét és 40 HP. benzinekét
 HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. kerület, Üllői-ut 52/G.

nélkül türi, hogy valaki, legyen neve praeparator, madár-bőr gyűjtő vagy bármi, *gyűjtsön* tíz darab hasznos madárnál többet, hanem az ilyen *gyűjtés* eredményével még dicsekedik is, hogy gyűjteményében hány darab ilyenformán »gyűjtött« madárgyomor van! Sőt nemcsak eddig van, hanem H. O. legutóbbi nyilatkozatából még azt is megtudjuk, hogy ő az így *gyűjtött* madárgyomrot pénzért veszi is. Ezt ugyan kár volt felhozni. H. O.-nak köszönöm, hogy megemlítette a kormozó példát; úgy látom, a kormozódás megkezdődött anélkül, hogy a kormot — én adtam volna!

H. O.-tól kérdelem, hol van az megengedve, hogy egy praeparator — ha egyáltalában van is engedélye — valamely tiltott madárból tíznél többet gyűjtsön? Ezt tiltja a körrendelet. Az efféle *gyűjtést*, mentést, ha éveken át folyik, nem azzal kell fokozni, hogy a praeparatoroktól halomra összelövöldözött madarak gyomrát pénzért veszik meg, hanem azzal, hogy az ilyen törvénytelen módra *gyűjtő* praeparatornak kedvét lehűtik és őt magát újabb kihágás esetén hüvőre teszik. Midőn a M. O. K. és H. O. éveken át látták, hogy az így gyűjtött gyomrok száma aggasztóan nő, vajjon volt-e tiltó szavuk ellene? Bizony nem. Ezt és nem mást teszem én szóvá s ezt csak azzal lehet jóvá tenni, ha ellenfelem nyíltan beismeri, hogy itt hiba történt, de rajta lesz, hogy ez ezután ne ismétlődjék.

A kormozódás azonban még nem érte a végét.

H. O. igazolni akarja a királyka-gyomor hazai gyűjtését és Gaelke adatát hozza fel, hogy Helgolandban és másutt annyi a királyka, mint a hópehely, holott nálunk csak átvonul és csak szórványosan költ. Sajnálom, de úgy van, hogy H. O. némettámogatói csak bajt okoznak. Nem Helgolandról és nem a Palaearktis északi feléről, hanem csak Magyarország szórványos királykájának kimeléséről van szó. Ha H. O. e kimelést akár csak ideiglenesen is megtagadja, az átvonuló és nálunk csak szórványosan költő ezen madártól, akkor egyáltalán ne bántsa az olaszok *madárfalását* sem, a kik szintén leginkább csak az átvonuló madarat *gyűjtik*, de a mellett őszintén csak a gyomruk jogára hivatkoznak, holott H. O. kongresszusok határozatára s a tudomány szentséges nevére. Annyi bizonyos, hogy átvonuló madár dolga így is, úgy is rosszul van. De legyen elég ebből ennyi!

H. O. és tsainak többi dolgára csak kevés szavam van. Hogy Hauer B. előhozakodik az 1861. évi »barmázat«-tal, hogy Csiki E. tél derekán már a kövek alul is irtatja a csöpp ökörszemmel a cserebogarat, hogy Soós Lajos dr. kesereg azon, mert Ökörmezőn nem természetnek czukorrépat, hogy az utolsó jó czimbora folyton jajgat az olvasó előtt madártani ismereteim hiányán, hogy rovartanból szerény leczkét is juttat és végül, hogy egyre baja van az én logikámmal (ámbar jó volna, ha az így elmélkedő társ meggondolná, hogy hegy és völgy nem találkozhatnak, de emberek — talán!)... az mind igen épületes dolog a maga nemében, de engedelmet kérek, ha azt tartom, hogy itt, a mostani varju-csetepatében nem erről van szó és félek, hogy mennél több lesz az efféle »összeállított« írás, annál kisebb lesz benne az agyon-gázolt — igazság.

Ennek az igazsága érdekében fejezem is be felszólalásomat. Valaha meglehetősen közel állottam H. O.-hoz. Ott voltam a Magyar Ornithologiai Központ bölcsőjénél is. Ma pedig az áldatlan 1907. évi februárius 15-ike óta szemben állunk egymással, mint ellenfelek. Ehhez az állapothoz nem én adtam az okot. Fogjak hivatalos munkám során bármihez, H. O. ott van nyomomban rögtön. Legelső volt a varju a melylyel felsőbb utasításra és hivatalból már akkor kezdtem foglalkozni, a mikor a MOK. még magánintézmény volt. Utána jött a sáska, a mezei pocok, a vidéki gyümölcsészeti tanfolyami előadások és végül 1913. eleje óta a szőlőmoly; vagy H. O. vagy társai olcsóbb ajánlataikkal és sok mással röglön sarkomon vannak. Az olcsóbb ajánlat jó dolog s a baj csak ott van, ha azt be nem váltják. S én — sajnos! — nem látok egy esetet sem, hogy nyomomban haladó hüségés árnyékom bárhol beváltotta volna ajánlatát. S mert ez így van, kérem H. O.-t menjen a maga útján még sok, sok évig békében és jó egészségben, de hagyjon békében engemet is, mert a kincstártól kapott szép fizetésemért, de nem az átalányomért, mert az — lássa, lássa —

nincs, meddő és időtrábló munkához nincs kedvem. Az én terhes munkámon eddig sem segített és nem is segíthet H. O. s a jövőben sem. Csak egyedül ennek és nem a tiszteletlenségnek tulajdonítsa ellenfelem, ha ezentul bármely támadásával, vagy »összeállításával« szemben néma leszek és hallgatásomat semmiképpen se értelmezze úgy, hogy *qui tacet consentire videtur!*

Most én mondom, hogy végeztem és hozzá teszem, hogy ebben az ügyben végeztem mindenkorra is!

A kerti termények értékesítéséről.

Irta: Magyar Kázmér.

A kerti természetmennyek értékesítésének kérdésével foglalkozott a Kertészsegédek Önképző-körének legutóbbi ülése.

Az élelmezési czikkek és általában a kerti termelvények drágasága ellen felhangzó panaszokait kutatva, arra jött rá az értekező, hogy a drágaságot nálunk nemcsak a népesedés gyors szaporodása, a kereseti viszonyok javulása s ebből folyólag az igényesség fokozódása okozza, hanem nagymértékben járul mindehhez a távolság nagysága, a mi a termeszítő és a fogyasztó, a kínálat és a kereslet között nálunk észlelhető és hogy ennek a távolságnak a leküzdése minálunk igen sokba kerül, nem egy közvetítőkéz, a hivatásos kereskedelem intézi a távolság áthidalását, hanem sokszor illetéktelen elem indokolatlan beavatkozása folytán sok kézen át forognak a kínálat tárgyai, míg ezek a kereslet birtokába jutnak.

A hivatása magaslatán levő kereskedelem szükségességét elismerve, arra figyelmeztet az előadó, hogy a termeszítő jobb boldogulásához és a közlelmezés olcsóbbá tételéhez az szükséges, hogy az a számottevő értékkülönbséget, a mi ma az említett két tényező rovására, a közvetítés illetéktelen elemeinek biztosít létalapot: ez a termeszítő és fogyasztó között oszoljon meg. Ehhez az a megoldási mód kínálkozik, hogy azt a bizonyos távolságot a két illetékes fél maga iparkodjon áthidalni, maguk jöjjenek közvetlenebb vagy legalább is közelebbi érintkezésbe, mint a hogy ez külföldön napirenden lévő dolog. Így: nagyobb birtokok kerti termelvényeiket közös, de saját tulajdont képező vásárcsarnokban értékesítik. Ismét más esetben olyan élelmiszerkereskedő-czeggel állanak a termeszítők szállítási viszonyban, mely czégek közvetlenül a fogyasztókhoz juttatják a napi szükségletet, ezenkívül messzibb vidékek termeszítői értékesítő szövetkezetekben egyesülnek s bizonyos mennyiségű városi család napi élelmezési szükségletét reggelenként házhoz szállítatják.

Nálunk a konyhai, illetve kerti élelmiczikkeknek ilyenmü értékesítésére példát nem látunk. Egyes fajtak időszaki szállítása van gyakorlatban, de az sem napi részletekben és nem a fogyasztóhoz közvetlenül érkezően történik s egyes nagyobb termeszítők foglalkoznak vele, de az erők összefogását nem észleljük.

Értekező szerint a kertészeti különleges érdekek és a közgazdasági és közlelmezési követelmények egyiránt arra figyelmeztetnek, hogy a kertész s általán a termeszítő, ne csak a természet, a produkálás terén képezze ki magát és mutasson föl jeles eredményeket, hanem az értékesítés feladatait, annak minden részletét iparkodjon elsajátítani és a termeszítők értékesítő szövetségeinek szükségét érezzék, lássák be és ilyenek létesítésére törekedjenek, szállító-képességüket itt érvényesítsék, mert ha Wekerle Sándor szerint a »nagy gazdasági egységek viszik a döntő szerepet a világgazdaságban,« a mi viszonyaink ismerése szerint a »*nagy kertészeti egységeké a jövő a magyar nemzet gazdaságban.*«

Üdvözöljük a Kertészsegédek Önképzőkörét és örömmel s dicsérettel sietünk közölni a legutóbbi ülésekről beküldött fönti értesítést.

Szivesen fölemlítjük azt is, hogy ez az értekezés már a második az egyesületnél a folyó évben; az elsőt Magoesy-Dietz Sándor egyetemi tanár tartotta a növényélet köréből. A kertészsegédek komoly törekvése bizonyonnyal jó hatással lesz kertészeti fejlődésére.

Szerk.

A gazda pálya bajai.

Irta: Prack László.

A mikor manapság a gazdatiszti pálya bizonytalansága és kellemetlen eshetőségei miatt sok keserű panasz hallatszik részint olyanok ajkáról, kik maguk is megjárták a gazdatiszti életpályának sokszor ugyancsak rögs és tövises kálváriáját, részint pedig a szaklapok is visszatérnek minduntalan a gazdatiszti kérdésre, ugyanakkor természetesen a bajok okainak földerítése és ezek elhárításának kérdése a legfontosabb dolog.

Ezen kérdés körül forgó vélemények, nézetek ugyszólván valamennyien konstatálják azt a való tényét, hogy a gazdatiszti életpálya határozottan *csökkenő* irányzatot mutat. Az okok között vannak társadalmiak és vannak gazdaságiak a különböző vélemények szerint, a melyeknek alapjából véve teljesen igazuk van. A mikor ismétlem, hogy a felhozott okoknak tényét és azoknak szerepét nem vonom kétségbe, rá kell mutatnom arra, hogy egy igen gyakori panasznak a legtöbbször nincsen létjogosultsága, az tudniillik, hogy a gazdatiszti életpálya sulyosbodását a mindig gyakrabbi birtokbérbeadásoknak rovására csak úgy minden további nélkül nem lehet ráírni. Annyi bizonyos, hogy a folyton terjedő bérletrendszer jelenleg a gazdatiszti pálya csökkenő irányzatát szintén előmozdítja bár, de a *bérletek térhódítása a gazdasági fejlődés következménye*, ennél fogva a bérletrendszer ostromozása és folytonos gáncsolása azért, mert a gazdatiszti életpálya kivánalmaival és igényeivel jelenleg ellenkezik, nem mondható jogosultnak. Ezzel természetesen koránt sincsen elvetve a gazdatiszti pálya szanalásának kérdése, sőt éppen ellenkezőleg: hangoztatjuk, hogy bizony sok segíteni való van ezen, hanem a segítség közül hagyjuk ki azt a törekvést, mely a birtokbérbeadásokat igyekezik csökkenteni. Marad azért még számtalan társadalmi és gazdasági eszköz, mely a gazdatiszti életpálya bajait megszüntetheti.

Az egyre fejlődő mezőgazdasági üzemben, belterjes gazdaságokban *rendkívül nagy tökére és szakismeretre* van szükségünk, hogy vállalatunkat siker koronázza és ha ezek akár-melyike is hiányzik, tegyük föl, hogy csak a töke, mert hiszen szakképzett gazdatisztet szerződtethetünk, bizony sokkal czélszerűbb közgazdasági szempontból, ha birtokunkat tőkével és tudással rendelkező bérlőnek kiadjuk, mintha az folyton sántító és anyagi zavarokkal küzdő házi kezelésben részesülne. Avagy nem kívánatosabb-e, hogy egy tőkeszegény uradalomban a nyomásos gabonatermelő és a szénát felesben kaszáltató házi kezelés helyett egy-egy majorban szakképzett bérlő gazdálkodjék, a ki sokszor még nagyobb bérösszeget fizet, mint a mennyit az uradalom házi, de primitív kezelése mellett átlagosan jövedelmezni képes volt?

Figyelembe veendő az a körülmény is, hogy, sajnos, nagyon tőkeszegény állam vagyunk, ennél fogva a földbirtokosoknak egyáltalán nem mindegyike rendelkezik a házi kezeléshez szükséges tőkével, a bérlet tehát ezen okból is indokolt. Sokkal fejlettebb államokban is a bérlet erősen ki van fejlődve, melyeknek mezőgazdasága pedig követésre méltó sikereket tud felmutatni, a bérletrendszer gáncsolása tehát ily körülmények között egyáltalán nem mondható indokoltnak, még a gazdatiszti életpálya érdekében sem, tekintve azt, hogy ennek szanalására más megfelelő ut és mód bőven kínálkozik.

A gazdatiszti pálya sivárságának legfőbb oka véleményem szerint az *általános vagyontalanságunkban* keresendő. Míg például külföldön a gazdai pályára készülők közül igen sokan olyan kedvező anyagi viszonyok között vannak, hogy egykor majd maguknak gazdálkodhatnak akár mint birtokosok, akár mint bérlők, addig hazánkban ez aránylag csak sokkal kevesebb gazdászról mondható el és a gazdatisztek közül csak kevesen kerülnek olyan helyzetbe, hogy szorgalommal és takarékosossággal évek mulva bár csak egy kisebb bérleten is saját gazdájuk lehessenek. Még természetesen fokozza a bajt az, hogy gazdasági diplomával ugyszólván egyedül csak gazdatiszti munkakör nyílik meg az ember előtt és ez a képesítés ki van zárva a köztisztviselői pályának igazán a gazda részére való sok állásaiból. Régen hangoztatott panasza ez a gazdaközönségünknek azzal a szinte összeforrt másik panasszal együtt, hogy még e

gazdatiszti teendőkből is kvalifikálatlan egyének versenyt támasztanak a diplomás emberekkel szemben. Ezen bajok ellen teljes sikerrel lehet védekezni a kvalifikációs törvény megfelelő módosításával, valamint okleveles gazdatiszteknek megfelelő, bizonyos körülmények között levő kötelező tartásával, illetőleg a törvényes intézkedéseknek pontos és szigorú végrehajtásával. Remélhetőleg ezek a kívánalmak nem fognak sokáig késni a megvalósulásban, mert a mezőgazdasági körök minden részén nagyon is megtárgyalták e kérdést s azonkívül a kormány részéről is történtek megfelelő intézkedések.

A gazdatisztek bajainak orvoslásakor nem szabad megfeledkeznünk egy igen fontos teendőről: a gazdatiszti általános kötelező nyugdíj rendszeresítéséről. A nyugdíj ügyének teljesen a gazdatiszti érdekeit kell szolgálnia és ezt tartva szem előtt nem mondható teljesen megfelelőnek az a rendszer sem, mely pedig nálunk jelenleg sokak által legtöbbször tartatik, hogy egyes uradalmak nyugdíjat biztosítanak a tisztéknek az ott eltöltött szolgálati évek után. Mi lesz akkor azon gazdatiszttal, a kinek az uradalom bérbeadása után csupán egy-két száz koronányi nyugdíjra van igénye? Megkapja ezt a csekély borrhálószerű nyugdíjat, ha ugyan egyáltalán nyugdíjjogosult már és új állással együtt, egészen elülről kezdheti ismét a nyugdíjjogosultsághoz szükséges időt leszolgálni s ilyenképpen esetleg évtizedeket veszíthet. Az lesz véleményem szerint a helyes nyugdíj, a melyre minden körülmények között vagyis gazdatiszti minőségben bárhol eltöltött bizonyos számú évek után számíthat a gazdatiszt. Hogy a nyugdíj tisztán államilag, állami ellenőrzéssel, vagy magánaton lenne-e szervezve, az lényegileg nem változtatna a dolgon, csak az említett tulajdonságot viselje magán a nyugdíj ügye. Ehhez azonban minden esetre szükséges, hogy központosítva és egyöntetűen legyen szervezve.

A nyugdíj kötelező voltát szintén elengedhetetlennek tartom, mert az elaggott gazdatisztek tulnyomó perzentje valóban nem is nélkülözheti azt. A tőkegyűjtést öreg korra főleg a gyermeknevelés nehézsége akadályozza meg. A gazdatiszt gyermeke korán, már a középiskolában, sőt néha már az elemi iskolában is, drága pénzen idegenben tanul. Ilyenformán még ha jó jövedelme is van egyik-másik gazdatisztnak, ha gyermekeinek iskoláztatására kerül a sor, ez oly költséget okoz neki, mely a vagyongyűjtést legtöbbször lehetetlenné teszi. Igen sok gazdatisztól hallhatjuk ezt a panaszt, de még különben is az egyre terjedő kötelező biztosítás, nincs ok, hogy miért mellőzze a gazdatisztek aggkori biztosítását, illetőleg nyugdíját.

A mikor ezen dolgokat remélhetőleg társadalmunk és törvényhozásunk rövidesen létrehozza, még azon kíváncságot kell hangoztatnunk, hogy kiváló gondnal tervezzük meg a gazdatiszti életpályát ezen épületét, nehogy a helytelen berendezést csak évtizedes várakozás után tudhassuk megfelelően átalakítani.

KÖNYVISMERTETÉS.

Magyarország szerepe s hivatása a világgazdaságban, hitele és záloglevelei. A magyarországi pénzügyi szervezetek országos szövetségének 1910. november 20-án tartott közgyűlésének megbízásából írta: *Löherer Andor* közgazdasági író stb.

Eles logikával, meglepően széles látókörből, meggyőző adathalmazzal, bonczolja és deríti fel a világ mezőgazdasági termelésének és így mutat rá azon célzatosan agyonhallgatott tényre, hogy 1910-ben 62·8, 1912-ben pedig már 78 millió q. gabonahiány mutatkozott a világpiacra, holott idáig mindig a túltermeléssel indokolták a búzának ősmert romboló árhanatását. Thompson és William Crokes statisztikusok pedig már 1912-re jóslták meg az éhínség veszedelmét, míg 20 évvel később már 819 millió ember tülekedne a csakis 660 milliónak elegendő búzákészletért. Kérdés tehát hogy miképpen lehetne ezen fenyegető gabonahiányt pótolni, a mikor az ipari növények termelése sokkal jövedelmezőbb. Erre a többtermelés és a nagyobb termelés eredményének egybevetésével mutat rá a nyugati államoknál, a midőn a többtermelés megoldását, nemzetgazdasági nagy jelentőségével világgazdasági fontosságú követelménnyé avatja. Üzemtechnikai adatokkal világítja meg, hogy miképpen lehet ama hiányokat előteremteni. Az

ipari és mezőgazdasági termelés közötti egyensúly helyreállítását sürgeti az elengedhetetlen mezőgazdasági termelési hitel rendezésével, másként a drágaság nem szűnik meg. Ama gabonahiány előteremtésére Magyarország hivatottságát teszi első sorba, főleg a mikor a balkáni államok görcsös vonaglása estek és termelésük is megakadt. Amerikát régentől Kanada látja el az ott hiányzó és elégtelen búzával. Mesterien mutatja be Magyarország szerepét és hivatását a világ népeinek ellátásában hiányzó kenyértermények biztosítására és előteremtésére. Kulcsa ennek: a *mezőgazdasági hitel és többtermelés*. Ausztriával közösségben ezt megoldani nem lehet. Ugyancsak üzemtani adataival igazolja, hogy 10 milliárd korona hiányzik Magyarországon, hogy csak Németország, a vagy Dánia termelését elérjük. Hogy Magyarország is tud úgy termelni, mint Európa legelső nemzetei, Mezőhegyes, Magyaróvár és a kecskeméti földmivesiskola elért meglepő eredményeivel igazolja be, a hol a beruházásokra a kellő hitel és tőke rendelkezésre áll.

A nagy földáremelkedéssel pedig beigazolja, hogy a magyar jelzálogteher az egész világon a legalacsonyabb. Ezelőtt pedig folyton csak a nagy eladósodottságról olvashattunk. Így hívja fel a külföldi nagybankok figyelmét a mezőgazdasági termelés elégtelenségéből eredő nagy szociális bajok orvoslásának sürgősségére, a min egyedül csak a pénz és a hitel segíthet. Hazafias buzgósággal, sok és mély tudással fordul Európa nemzeteihez az egész mezőgazdaság érdekében, hogy Magyarország javára biztosítsa továbbra is ama eddig kiérdemelt rokonszenvet, melyet viszonyainkat tanulmányozó német gazdák és más nemzetek fiai, sorban olyan őszintén és leplezetlenül nyilvánítottak eredményeink láttára. Sok balfogalmat hivatott ezen könyv eloszlatni, a miért az lenne most a legfontosabb feladat, hogy ezen alapos és felette tanulságos, a legnemesebb emberbaráti célokat szolgáló kedves munka, valóban eredeti nagyszabású céljához jusson, ki kellene azt mielőbb adni német, francia és angol nyelven, hogy azt Európa minden népe és főleg pénzkirályai elolvashassák és megérthessék, mert ezeknek kell az itt ajánlott új irányokat elsősorban megszívlelni — és követni. Minden magyar gazdának pedig a lehető legmelegebben ajánljuk ezen mű mielőbbi megszerzését. A mű ára 3 korona és csakis a szerzőnél, IX., Mátyás-utca kapható.

A cukorrépa trágyázása. Irta: *Kovácsy Béla*, m. kir. gazdasági akadémiai igazgató. Ára 1.— korona. Megrendelhető a Pátria r.-t. gazdasági könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. A munkáviszonyok különösen a cukorrépa termelőket sujtják érzékenyen s eredményezik, hogy minden termelőnek megkötöttségével erővel kell arra törekednie, hogy a lehető legnagyobb terméseket érje el. Miután termelőink talajmunka és a répa megművelése tekintetében a tökéletesség elég magas fokán állanak, egyedül a talaj trágyázása s a műtrágyák célszerűbb alkalmazásával fokozhatják terméseiket. Ezért tüzte maga elé szerző e füzet megírásánál, ezért gyűjtötte össze mindazon kísérletek és gyakorlati tapasztalatok eredményeit, melyek alkalmasak a cukorrépa-termések fokozására; kifejti, hogy minő mennyiségű tápláló anyagot von el a cukorrépa a talajtól, ösmerteti az istálló-trágya termésközlő hatását, hogy mennyiben lehet a répa által a talajból elvont tápláló anyagot istállótrágyában, majd pedig műtrágyákkal pótolni. Behatóan méltatja a szuperfoszfát, majd pedig a chilisalétrom termésközlő hatását a cukorrépán s végeredményben azt javasolja, hogy az istállótrágyán kívül az ősszel szórva alkalmazandó 150 kg szuperfoszfát mellett, tavasszal 50—100 kg szuperfoszfátot s 30—40 kg chilisalétromot együttesen kell sorba vetve alkalmazni a lehető legnagyobb termésátlagok elérése céljából.

A gyümölcskert védelme az élősdiék ellen. Irta: *Jablonowski József* a m. kir. Rovartani Állomás igazgatója. Ára 1.— korona. Megrendelhető a Pátria r.-t. gazdasági könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. A „Köztelek Olcsó Könyvtára” című vállalatban megjelent mű gyakorlati könyv, mely a kertgazdák óhajta szerint minél kevesebbet beszél a kártévő rovarokról, de annál a védekezésről ellenők, a melylyel a sok kártévő rovaroktól eredő kiszámíthatatlan kárt megakadályozni lehet. A szerző, a ki e munkájában nemcsak több mint 20 évi tapasztalatát, hanem a külföld,

kivált az élelmes Amerika tapasztalatát gyűjtötte össze, egymásután ismerteti a téli teendőket (a faderék és a korona-ápolás), utána a hernyózást és kivált ama eljárásokat, a melyek rossz hernyózás nyomán bekövetkeznek. Legterjedelmesebb része e műnek a permetezésről szóló fejezet több mint 30 szakasza. Ebben ismerteti a permetező anyagokat, készítéseket, alkalmazásukat, melyikkel mikor és mi ellen kell permetezni? Melyikkel csak télen, melyikkel nyáron, melyikkel csak élősködő gombák ellen, melyikkel ezek ellen s egyszerre a rovarok ellen s ezek közül mikor és hogyan a levélragó és hogyan a levélszívó rovarok ellen. Részletesen ismerteti a levéltetveket, a vértetű és pajzstetveket irtását, a levél, a rügy és a bimbó pusztítókat, majd egy külön fejezetben alapos tanácsot ad a gyümölcs férgesedése és rothadása ellen, de kivált részletesen az almamoly ellen. A védekezés téli araszoló, a mezei poczkok, a kósza poczkok és pajzorok ellen, a mű utolsó fejezetei. Ez a könyv nemcsak figyelmeztető, hanem hasznos utmutató könyv, mert megmondja, hogy mit és mikor kell tenni, hogy a bajt meg lehessen akadályozni. A sok és jó rajz alaposan hozzájárul a mű megértéséhez és érdekessé teszi azt a laikus előtt is. Tekintve e hasznos kertgazdasági munka nagy jelentőségét, kívánatos, hogy azt minden kertgazda alaposan ismerje és jó tanácsát kövesse is. Mindenesetre Jablonowski ezen műve, a magyar mezőgazdasági könyvek egyik díszét és virágát képezi.

A demokrácia védelme. Most jelent meg füzet alakjában Bernát Istvánnak a Magyar Tudományos Akadémián tartott ily című előadása. Foglalkozik benne a demokráciával és terjedő hatalmával utalva arra, hogy a nagy tömegek meg vannak győződve, hogy a demokrácia a legjobb és legbiztosabb formája a kormányzatnak, mert az egész nemzetet nyugszik. Bonczoló kés alá vesszi, vajjon a gazdasági élet fejlődése, mely ha bizonyos vagyoni egyenlőséget teremt, feltétele a demokráciának, nem válik-e ellenségévé, ha a fejlődés ettől eltér, azaz ha nagy vagyonok összehalmozódásának kedvez és hátrászoritja a kicsinyeket. Száz év tapasztalatai mutatják, hogy a francia forradalom jel-szava, a szabadság, nem kedvez az egyenlőségnek és fenyegető a demokrácia törekvésekre nézve. Vázolva Anglia és Franciaország viszonyait, reámutat arra, hogy az egyenlőséget a jövedelmezőség tekintetében nem sikerült megteremteni az egyes foglalkozási ágak között. Az iparnak keretében érezhetőbb napról-napra a nagytőkék hatalma. A plutokrácia nyomást gyakorol az állami hatalomra saját érdekében. Az állam reászorul a milliókra. Az eladósult földbirtok a plutokrácia uralma alatt áll. Ez a fejlődés a legnagyobb mértékben ellentétes a demokrácia követelményeivel s annak megdülését vonhatja maga után. A füzet, a melynek ára 1 K, kapható Kilián Frigyes utóda könyvtárusnál és a Magyar Gazdaszövetség kiadóhivatalában (Üllői-ut 25.)

A m. szent korona országai népoktatásügyének fejlődése. A m. kir. keresk. miniszter rendeletéből szerkeszti és kiadja a m. k. központi statisztikai hivatal. Ára 8 korona. A testes kötet részletesen közli az 1907/8. tanév adatait, melyekből örömmel tapasztalhatjuk, hogy úgy a kiseddévás, mint az elemi- és tanoncoktatás terén szépen haladunk előre, azonban, fájdalom, még mindig nagyon hátra vagyunk nyugati szomszédainkhoz viszonyítva. Részben talán oka a visszamaradásnak az is, hogy az iskolák államosítása igen kis mértékben történik, a »miért«-ről sokat lehetne írni, de hát ne szólj szám, nem fáj fejem.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Gazdálkodás henger nélkül.

Egy régi divatu gazdálkodást üző szomszédom azt állítja, hogy a henger egészen felesleges eszköz s azt nélkülözhetjük a talajmivelésnél. Talajunk sárga agyag, kevés humusszal. Nem értem, hogy lehetne ezt a hengernélküliséget keresztülvinni és kérek erre szives felvilágosítást. *B. P. B.*

Kérdés. Buzavirág irtása.

A tavaly későn vetett ritka őszi búzámban igen elszaporodott a buzavirág, úgy hogy azt a nagy tömeget kigyomláni majdnem lehetetlen, de ha lehetne is a mostani drága napszámosokkal egész vagyonba kerülne. Nincs-e valami mű-

trágya vagy egyéb szer p. o. vasgálicz stb. oldat mivel permetezés után megszabadulhatnék a gyomtól? Fogatos szőlőpermetező gépemet ez esetben hamarosan átalakítanám (talán házilag is lehetne, mert jó gépészem van) gabona, illetve szántóföld permetezővé.

H. O.

Kérdés. Czukorrépa fészekvetéssel.

Van egy fészekbevető gépem, melylyel babot, borsót s egyéb kapásokat is vetettem már, de még czukorrépat nem próbáltam s azért kérem tapasztaltabb gazdatársaimat, vajjon mit tanácsolnak? Vessek-e fészekbe czukorrépat vagy ne? Mik az ilyen vetés előnyei és mik a hátrányai?

E. Á.

Kérdés. Répaegyezés olcsóbbátétele.

Már csak takarmányrépat termelnek, mert megharagudtam a czukorgyárakra, de a mai rossz munkáviszonyok között ennek művelését is szeretném a lehetőség határáig apasztani. A mit csak lehet gépekkel fogok végeztetni, de az egyezést (a mit nálunk szálalásnak hívnak) bizony csak kézimunkásokkal kell végrehajtani. Szeretném mégis tudni nem lehetne-e valamilyen az egyezést is könnyűvé tenni, vagyis olyanná, hogy aztán olcsóbb bérért is elvállalnák a munkások? Előre is köszönöm a jó tanácsot.

W. K.

Felelet. Ki természet Jám-gyökeret című kérdésre.

Tudomásom szerint hazánkban ez előtt többen termelték ezen gyökeret, azonban felhagytak vele, de biztonságért mégis tudakozódtam kertészeti szaktestületeknél is ez ügyben s ott is ugyanily értelmű választ nyertem.

Magyar Kázmér.

Felelet. Agyagtalaj hideg jellegének enyhítése című kérdésre.

Ezen baj ellen a meszezésen és az alagsövényesen kívül még a következő talajművelés és növénytermelés alkalmazásával van módunkban védekezni. Első feladat a talaj mély szántása öszön, altalajporhanyítóval. Második a bő istállótrágyázás (holdanként 200—250 q.). Harmadik löheretelék minél gyakoribb alkalmazása. A mély szántással az altalajviz szintjét szállítjuk lejjebb, a mi egymagában is jelentős siker. A bő istállótrágyázással pedig a talaj légjárhatóságát mozdítjuk elő. Ez ismét egymagában is eredmény és a főcél felé segít bennünket. A kettő együttes alkalmazása pedig, lehetne mondani, egész sikert helyez kilátásba. Ha már most harmadiknak jön a here, a melynek feladata mélyen járó gyökerével a felesleges vizet az altalajba levezetni s egyben a talaj légjárhatóságát is fokozni: akkor eléretett a cél.

Szücs János.

Felelet. Védekezés megdülés ellen című kérdésre.

1. A buza megdülése sajnos oly baj, mely még a gyakorlott gazdáknak is gondot okoz, mert néha a legnagyobb elővigyázat, szakszerű eljárás dacára földön fekszik a buza, a nagyon kedvező időjárás miatt, a mi soha előre nem látható. A buza megdülését főleg a világosság hiánya okozza, a mi buza, sűrű vetésekben szokott előfordulni. A vetés sűrűségét némileg csökkentheti, ha azt keresztben a vetési sorokkal megfogasolja még e hónapban. Ezenkívül a sásolás vagy legeltetés ajánlható a megdülés mérsékléséül a mostani vetéseknél. A sásolást sarlóval, vagy a mi szaporább volta miatt ajánlatosabb kaszával végeztetheti, addig, míg a szárbra indulás kezdetét vette volna. Arra vigyázni kell, nehogy a buzát többől kaszálják le, mert ekkor bár új sarjhajtások keletkeznek, mégis rendszeren több a kár, mint a haszon. A sásolás helyett lehet a buzát juhokkal legeltetni, csak egy helyen az erős lerágás elkerülése céljából sokáig ne tartózkodjanak. Jövőre vonatkozólag a dülés elkerülése céljából ajánlatos a keresztbevetés. A vetőgépet a szokásos vetőmagmennyiség felére állítják be pl. ha holdanként 100 litert vetnek, csak 50 literre. Így 50 litert hosszában, 50 litert keresztben vetve, a mag egyenletesebben oszódván el, nem lesz a vetés oly sűrű, több levegő és világosság jut a tövekhez, így a megdülés mérsékelhető. Ha nagyon kövér a földje előzetesen ajánlatos abba oly növényeket vetni, a melyek egy kissé megszivják, mint pl. tengeri repce, ezeknek a friss istállótrágya nem árt, sőt használ, ezenkívül a buzának még mindig elég jó erőben hagyjuk hátra a talajt. Vetőmagot holdanként kevesebbet használhat (90—100 l.) A vetési sorok is ritkábbak legyenek, mint tavány földben (14—15 cm.) Szőke Mihály.

2. Hogy a védekezés helyes legyen, a megdülés okaival kell tisztában lennünk. Humuszdus, buja földeken a buza megdülésének oka a tulerős bokrosodásban s a szárnak ennek következtében beálló »etiáltságában« keresendő. A tulerős bokrosodás következtében t. i. a tulsűrű vetésbe a fény be nem hatolhat, miért is a szár megnyulik, nyurga, sárga s főleg mechanikai, azaz szilárdító támasz elemekben szegény lesz, minek folytán oldalra dől. Ismerve így az okot, már profilaktice kell a baj ellen védekezni. Közvetlenül istállótrágyába ne kerüljön a buza, hanem a vetésforgóban ettől minél távolabbra, helyette műtrágyát, nevezetesen szuperfoszfátot alkalmazunk, még pedig a rendes mennyiségnél 1½—2-szer annyit, vagyis holdanként 200—250 kg.-t. Maga a vetés legalább 25—30%-al legyen az eddiginél ritkább, vagyis ennyivel használjunk kevesebb vetőmagot. A vetés hossz- és keresztirányban történjék, miáltal egyenletesebben lesz megosztva a tenyészterület az egyes tövek között. Ha ennek dacára tavasszal mégis tulbuja lenne a vetés, ajánlatos a sásolás, mely kisebb területen sarlóval, nagyobbban kaszával viendő keresztül oly módon, hogy legalább 10—15 cm.-es tarló maradjon; a levágott sásos részeket pedig összegereblyéltetjük. Ha végül mégis megdőlné a buza, már csak hengerezéssel segíthetünk némileg; a henger a megdőlt szárat megtördeli s az inger folytán a törés feletti büttyköt követő rész pozitív heliotrop lesz, vagyis egyenesen felfelé fog állani.

Neuberger Ferencz.

Felelet. Magbüköny keverve című kérdésre.

1. A magbükönnyt is legtöbb gazdaságban zabbal keverten vetik és ennek semmi hátrányát eddig nem tapasztaltam. A büköny közül a zab annak idején triórral könnyen kiválasztható. Csakhogy ezért a vetés ne legyen úgy mint a takarmányul természetett zabosbükönnyel szokás. A magbüköny sortávola 24—30 cm. Mi most a keveréket úgy csináltuk, hogy 7 rész volt büköny, 1 rész zab. Bár már azt is láttam, hogy a keverék 40% zab volt, mégis a büköny közül teljesen elvesztett a zab. A magbüköny természeténél azt tapasztaltam, hogy nem is annyira keverése más maggal, mint a talaj minősége bír döntő befolyással. Magbükönynek legjobb a mészgazdag vályogtalaj és ha az istállótrágya után csak 2—3 évre következik. A szuperfoszfátot ajánlják közvetlenül is alája. Kövér, buja talajokban a büköny csak virágozik, de magot nem köt bármiként vessük is.

Szőke Mihály.

2. Magnak vetendő tavaszi bükönnyt nemcsak hogy szabad, hanem okvetlenül szükséges, hogy valamely — neki támasztékul szolgáló — növényvel és pedig elsősorban zabbal keverve vessük el. Hiszen már a takarmányban vetett bükönnyt is rendszeren zabbal keverjük, azért, hogy legyen mire támaszkodnia, mert különben a szára a földön kuszik, megdül, ennek folytán az alja könnyen romlik, rothad és kaszálása is felette nehéz. Annál inkább szükséges tehát, hogy a magbüköny részére támasztékról gondoskodjunk, mert így megkiméljük a nagyobb-mérvű lerogyástól; ezáltal pedig elérjük azt, hogy a legszebb, legértékesebb magvakat termő hüvelyek nem fekszenek a földre, tehát nem romlanak, nem penészednek meg; a bükönynek támasztéka lévén arra kuszik fel, nem rogy le, nem kuszálódik annyira össze, kaszálása, aratása könnyebb lesz s így éppen a legszebb magvak, feltételezve, hogy harmattal aratjuk, nem fognak kiperegni. A keveréketvetés tehát semmi esetre sem megy a magtermés rovására, sőt ellenkezőleg, miután az alsó hüvelyek termését csakis így tudjuk biztosítani, a termés annál biztosabb lesz. Igaz, hogy így nem kapunk tiszta magot, de a triórról a bükönnyt a zabtól igen jól szét lehet választani; erre különben is főleg csak akkor van szükség, ha a bükönymagot el akarjuk adni. Hogy a keverve vetett magbüköny termését biztosítsuk, a következőket tartsuk szem előtt: 1. nem szabad istállótrágyázott földbe vetni, mert akkor buján fejlődik, soká virágozik, kevés magot köt; 2. hat. holdanként 150 kg. szuperfoszfát, homokostalajon még 75 kg. 40%-os kálisó a magkötést, annak fejlődését előmozdítja és a magtermést növeli; 3. sortávolság okvetlenül 9 col (24 cm.) legyen; 4. vetőmagmennyiség 50—60 kg., 50—50%-os arányban legyen, mert a ritkább vetésbe a napfény jobban behatol, a levegő

jobban járja. A nagyobb sortávolság nemcsak a boronával vagy weedderrel, hanem a gyomirtást mokrikapával is lehetővé teszi.

Takács Zsigmond.

Felelet. Védekezés pajorok ellen című kérdésre.

Kérdésttevő a cserebogár pajorja, a szántás alkalmával előkerülő más hasonló »férgék« ellen keres olcsó védelmi eljárást.

Mi a kérdés első részét illeti, a cserebogár pajorja elleni védekezés tulolesón bizony nem vihető keresztül, pedig, miután a kérdéses terület kerti művelés alá akarják venni, a védekezés okvetlenül szükséges, mert a cserebogár pajorja mindenféle veteménynek gyökérzetét pusztítja. Tekintve, hogy a pajor 1 m. mélységig is lehúzódhatik tökéletesen csak a forgatással kapcsolatban e mélységig irthatjuk ki. A munkásoknak rendes díjazásuk mellett a gyűjtött pajorok darabszáma szerint, vagy ha sok a pajor, ürmérték egység szerint bizonyos jutalmat tűzünk ki. Hogy e jutalom mennyi legyen, erre nézve mérvadó, mily mértékben fordulnak elő a pajorok; mindenesetre annyi legyen, hogy a munkás érdemesnek tartsa a bibelődést a pajorokkal. Hasonló módon irtsuk a pajorokat minden egyéb talajmunkával: ásással, kapálással kapcsolatban. Szántáskor pedig minden eke után járassunk egy gyereket, hogy összegyűjtse a pajorokat; e gyerekek ne napszámot, hanem szintén a gyűjtött mennyiség szerint kapjanak egy bizonyos összeget. Hogy a pajoroknak irtása különösen kertben mennyire indokolt, arra nézve elégséges lesz megemlítenem, hogy Heer-nek a megfigyelése szerint egyetlen pajornak a teljes kifejlődésig legalább is 2 fontnyi gyökerekből kikerülő eleségre van szüksége, mit figyelembe véve, már nem fogjuk sajnálni a védekezésre fordított költséget, mert ez busásan meg fog térülni növényeink bántatlan, egészséges fejlődésében s nagyobb hozamában. A mi a kérdés másik részét, a más hasonló »férgéket« illeti, nem tudván miféle álcázásról van szó, erre részletesebb feleletet adni nem lehet, mert fajtája válogatja irtási módját: mindenesetre azonban a cserebogár pajorjának irtása alkalmával ezeket sem kell kimélni, kivéve, ha a »féreg« szó alatt tényleg férget (*vermis*) pl. földi gilisztát értene kérdésttevő. Utóbbiakat nemhogy irtani nem szabad, de a legnagyobb kiméletben kell részesíteni, mert a talaj előkészítésében a gazdának ezek a legszorgalmasabb segédtségek. Legajánlatosabb volna e más álcázásból egy kollekcziót mohával kevert földben beküldeni a m. kir. Rovartani Állomásnak (Budapest, Törökvesztülő Intézet u. 2. sz.), mely díjtalanul szolgál az egyes álcázás, illetve a belőlük kifejlődő rovarok irtására vonatkozó felvilágosítással.

Neuberger Ferencz.

Felelet. Cséplőgép című kérdésre.

Sajnos, magyar gépgyárakban még nem gyártottak olyan cséplőgépet, a mely etető-, mázsáló-, pelyva fuvó készülékkel volna kombinálva és szalmapréssal is kapcsolatosan. Hoffherr és Schrantz gépgyárában azonban kapható önetető és szalmapréssal felszerelt cséplőgarnitúra. A három-négyféle munkálatokat teljesítő gépet csak amerikai gyárakban készítették eddig, a Robey-gyárban is kapható, nemkülönben az amerikai „Case“-gyár képviselőségénél: Hahn Arthur és társainál, VIII. Üllői-ut 52. A Welger-féle szalmaprést pedig a Nicholson-gyár gyártja Magyarországon.

Szücs János.

APRÓK.

A tél zöldtakarmánya nevet jogosan viselheti a répa, legyen az bár takarmány-, tarló- vagy murok- (sárga-) répa. Azonban tápanyagtartalma nem egyforma s függ nemcsak a természetett fajtától, hanem a talaj minőségétől és művelésétől is. A gondos talajelőkészítés és a jó trágyaerős talaj növeszti a legtápanyagosabb répakat csak ne legyen a trágyázás egyoldalú lényetrágyával eszközölve, mert ezzel ugyan óriási nagyságu répakat nyerünk, de azok nem lesznek tartósak, nagy víztartalommal bírnak és sokszor belül üresek, miért is tápértékük csekély, ez okból a tisztán istállótrágyával, vagy trágyalével avagy csupán chilisalétrommal ne trágyázzuk répánkat. Kálszegény homokos talajon okvetlen használjunk kálisót vagy kainitot és minden talajon szuperfoszfátot, akkor a répa

HIREK.

husos kemény, tápdus lesz s jól el fog állni a nyár elejéig, midőn már más zöldtakarmányt adhatunk marháinknak.

Ne ültessünk sűrűn! Ha a gyümölcsösben sűrűn ültetjük a fákat, azok gyökere 30—40 év múlva össze fog érni, sőt össze is nő, összekeveredik s a termés megszűnik. Tekintettel arra, hogy a fák gyökere gyorsabban terjeszkedik ki, mint a koronája, azon legyünk, hogy a koronák egymást ne ériék el, mert amint ez megtörténik, a terméketlenség is beáll. A fák ugyan virágoznak, azonban nem hoznak gyümölcsöt. Jól táplált fának minden évben kell teremni s nem szabad gyümölcsét lehullatni.

Fiatal fák gondozása. Fontos ezekre nézve a tisztogatás és nyesés. Mig fiatal, gyenge a fa, nem szabad rajta termőrügyeket hagyni, le kell azokat törni, hogy minden ereje a fába menjen s az erősödjék és szép koronát fejlesszen, mely azonban ugy képeztessek, hogy a levegőtől belseje ne legyen elzárva. Természetes, hogy a moha vagy zuzmó nemcsak a fa törzsről, hanem az ágakról is gondosan eltávolítandó. Tudvalevőleg a moha vagy zuzmó nemcsak mint élősdű növény veszélyes, de azért is káros a fákra nézve, mert nem engedi a levegőt és napfényt a fa héjához és annak kiszáradását is meggátolja, végül pedig menedéket nyújt különböző hernyó s egyéb rovarfajoknak, petéknek, álcáknak stb. Hol kuszó növények csavarodnak a fára, ezeket is el kell távolítani s a fa kérgét meszes vízzel lemosni. Néha fiatal fákon levéltetveket vagy a fa héján pajzstetveket is találni, ezek ellen jó védőszer a sósvíz, de még jobb a dohánylugoldat.

A növénygyökerek leginkább oly irányban terjeszkednek a talajban, hol még kellő levegőmennyiséget s bizonyos nedvességet is kaphatnak. Miután pedig a homokos talajban ezt nagyobb mélységben lelik meg, mint az agyagban, ennél fogva a homokos talajban az adandó Thomassalakat mélyebben kell bekapálni, mint az agyagos vagy vályogtalajban, hogy az mielőbb a növénygyökerekhez jusson.

A csigák ellen legbiztosabb szer a trágyázás szuperfoszfáttal, ha jól meghintjük azon talajt e műtrágyával, akkor másnap reggelre a csigák mind eldöglenek.

Élősövény most nyesendő meg s tisztítandó ki. Ha esetleg helyenként a növények nem akarnak jól fejlődni vagy azokból ki is vészett, elszáradt s így hézag keletkezett, akkor a nyilást tágítsuk ki, távolítsuk el a beteg részeket vagy növényt, ássuk fel a talajt s ültessünk a kivészett helyébe jó, erős, egészséges csemétét, melyet aztán az első évben különösen jól kell gondozni, öntözni, trágyázni, hogy a többi el ne nyomja. Több oly növény van, mely különösen alkalmas élősvövényre, ilyen: a puspáng, thuja, fagyal, gyertyán, gyűrűbokor, fenyőfélek, a galagonya és gledicsia, az utolsók, mint tüskés növények kiválóan alkalmas áthatolhatlan kerítést képeznek és nagyon gyorsan fejlődnek majdnem minden talajnemben.

Fölfutó bab (paszuly) tenyésztést ugy végezzük, hogy egy 2½' széles ágyba 2 sorba, egymástól 1½' távolságra helyezünk karókat, póznákat vagy hosszú pálcákat, melyre a bab felkuszhatik. De még jobb, ha a konyhakertben többfelé helyezzük el 4—4 póznát, egymástól 1½' távolságban négyzetben, melyeket felül összekötünk erősen, hogy a szél ki ne tépje őket a földből. Mindegyik karó köré ültessünk 12 szem babot s ha gondosan öntözzük, trágyázzuk (kivált műtrágyával), akkor igazán bámulatos eredményeket érhetünk el. Természetesen a babot akkor kell szedni, mikor mint zöldbabnak vagy főzeléknek alkalmas hüvelyek vannak az indákon, azonban magnak szánt babról ne tépjünk le egyetlen egy hüvelyt sem, az a bokor, illetve inda maradjon egészen érintetlen, míg a teljes érés be nem áll. Az ilyen babiramisok alatt más, némi árnyékot tűrő zöldségféléket lehet növeszteni.

Korom. Angolországban az öntözésre használandó vízbe egy zacskót tesznek, melyben korom van; ezzel a víz tisztaságát óvják meg, mi a növénylevelzet sötétzöld színében tünik ki. A korom jó trágyaanyag is. Ha a kályhákat vagy azok csöveit tisztítjuk, a kikerülő koromot hintsük a före vagy tegyük az öntözővízbe.

Mezőgazdasági kongresszus. A francia mezőgazdasági szövetségek kilencedik kongresszusát f. hó 7-én Nizzában megnyitották.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye Gazdasági Egyesülete, ugyis mint vármegyei mezőgazdasági bizottság legutóbbi ülésében dr. Hajós József alelnök elnökle alatt letárgyalták a véleményezés végett áttett mezőgazdasági közigazgatási ügyek. E határozták, hogy a székeltyárságok megkeresésére feliratot intéznek az idegen honosok földvásárlása és nemzetiségi vidékeken a földbirtoknak idegen kézre jutásának korlátozása tárgyában. Tudomásul vette a választmány, hogy 16 járásban gazdanap rendeztetett, népies gazdasági előadásokkal kapcsolatban, minek eredménye, hogy több helyen gazdakörök és szövetkezetek alakultak. Apaállat beszerzésére több községnak segélyt szavaztak meg. Felvettek 32 és töröltek három tagot. Azután a folyóügyek nyertek elintéztést.

A Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 7-én tartotta választmányi ülését, utána pedig tavaszi rendes közgyűlését gróf Esterházy László elnökle alatt. A választmány elhatározta, hogy a tűz-, jég-, járvány stb. elleni biztosítások kötelezővé tételét illetve állami kezelésbe vételét szükségesnek tartja s felkéri Fejérmegye alispánját, hogy a kormányhoz feliratot intézzen ilyen törvényjavaslat elkészítése iránt. Elhatározatott, hogy a megye területén csikólegelőt létesít s községi csikókifutók felállításához államsegélyt eszközöl ki. Az egyesület folyó évben a vármegye 10 községében és pedig Aba, Kisláng, Sárkeresztut, Herczegfalva, Kisapostag, Adony, Bicske, Szár, Bakonysárkány, Gánt-on tenyészmarhadíjazást rendez s községenként 250 korona díjat fog kiosztani. A mezei poczkok kötelező irtása szabályrendeletének elkészítése iránt, Fejérmegye alispánjához átiratot intéz. Végül megengedte, hogy a gazdasági egyesület hivatalos lapja jövőben a Fejér- és Tolnamegyei Gazdatiszti Kör hivatalos lapját is képezze s ez a lap címében is kifejezést nyerjen. A közgyűlésen a számvizsgáló bizottság jelentésével kapcsolatban ismertette lett az egyesület pénztári állapota, mely szerint az egyesület vagyona 36.850 korona, mit a gyűlés tudomásul vett s az illetékes tényezőknek a felmentvényt megadta. Titkár beszámolt az egyesület múlt évi működéséről ismeretterjesztő népies előadásokról, házipari és katonai tanfolyamokról, a kisgazdák között kiosztott nagyobb mennyiségű kedvezményes rozskorpáról, áruk közvetítéséről. Körvonalozta, hogy az egyesület megalakította a megyei tejjellenőrző egyesületet, mely múlt év november hó 1-én megkezdte működését. A megye kisgazdái között nagyértékű fajbaromfi osztatot ki. Egészséges vetőmag burgonya termesztése érdekében szaporító telepek létesítettek. Az egyesület a gazdákat érdeklő több fontos ügyben indítványt javaslatot készített s terjesztett fel az illetékes hatóságokhoz és sok ügyben adott véleményt. Hét községi gazdakört és két községi állatbiztosító szövetkezetet állított fel. Végül gróf Cziráky Antal indítványára elhatározta, hogy a vármegye lótenyésztésének emelése érdekében f. évi szeptember hó folyamán Lovasberényben lódíjazást rendez.

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület április hó 6-án tartotta ez idei tisztújító közgyűlését, a melyen elfogadták az évi jelentést és a zárszámadást 42646:50 korona bevétellel, 31554:85 korona kiadással és 11091 korona 1912. évi pénztári maradvánnyal, továbbá a cselekvő követelés 3983:45 korona, szenvedő tartozás 34:06 korona, tiszta cselekvő vagyon 49655:86 koronát tesz ki, az 1912. évi megtakarítás 1730:17 korona. Ezután megválasztott az elnökség, igazgató választmány és számvizsgáló bizottság. Az elnökségbe megválasztott: *Csiki Gyula* elnök, *Fülöp Béla* dr. udvari tanácsos, *Jeszenszky Béla*, *Ottlik Péter* és *Woracitzky János* gróf társelnökök. Számvizsgáló bizottsági elnökké *Juhász Vilmos* kir. tanácsos. Alelnökökké *Beniczky György* dr. *Gyika Elemér*, *Szalay Géza* dr. és *Vargics Imre*. Ügyésszé *Capdebó Zoltán* dr. vármegyei alügyész. Végül a tisztújítás után *Raskó László* a délvidéki Méhészegyesület igazgató alelnöke meglehangú szavakban köszönetet mondott az újra megválasztott elnökségnek a Délmagyarországi Méhészegyesület érdekében kifejtett tevékenységéért.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület f. hó 6-án Gyöngyösön tartotta dr. Kállay Zoltán elnökle alatt évi rendes közgyűlését. A közgyűlés tárgyai: titkár évi jelentése tudomásul vétetvén, az 1912. évi zárszámadás és vagyonmérleg, valamint az 1913. évi költségelirányzat elfogadtattak; igazgatóválasztmányi és számvizsgáló tagok megválasztattak. A közgyűlés végén Török Kálmán felszólalására a közgyűlés a vezetőség — különösen az elnök — fáradhatatlan és eredményes munkásságáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Ezt megelőzőleg igazgatóválasztmányi ülés tartatott, melynek tárgyai közül kiemelendő, a dalmáciai borok behozatala ellen indítandó akció.

Székeltyöldi közzgazdasági akció. Hatalmas közzgazdasági akció indult *Marosvásárhelyen*, a székeltyöld fővárosában, a székeltyöldi ipar fejlesztése tárgyában.

E végett a székelty iparkamara disztermében kéthetenként felolvasásokkal kapcsolatos vitaestélyek tartatnak, melyeken a szakembereken kívül a nagy közönség is élénk érdeklődéssel vesz részt. Ezen vitaestélyeknek az a célja, hogy a székeltyöldi gazdasági kirendeltség mellett és ennek mintájára szervezendő *székeltyöldi ipari kirendeltség* vezetősége jól előre tájékozást merítsen azon házi-, kézműi- és gyári iparágak iránt, melyek a mai megváltozott viszonyok között ugy szociális, mint általános közzgazdasági szempontokból első sorban felkarolandók lennének. Mert belátták már a kormányok is, hogy a székeltymentés nagy munkája csak ugy lesz sikeres és eredményes, hogyha a mezőgazdasági fejlődés mellett, azzal párhuzamosan az ipar is karöltve megfelelő gyámolításban részesül.

A földmiv. miniszteri kirendeltség már több mint egy évtizedes fennállása alatt jól megtörte az utat a szervezés alatt álló keresk. miniszteri kirendeltség számára; mert a gazdakörökbe tömörített falusi néptársadalmat, mint a háziiparfejlesztés fontos tényezőit bocsáthatja rendelkezésre; vagyis az iparfejlesztő kirendeltség már ismert területeken és járt utakon foghat nagy akciójába.

Meg kell jegyezni, hogy a székelty vármegyéknek (*Marostorda*, *Csik*, *Háromszék* és *Udvarhely*) régebben virágzó háziiparuk és kézműiparuk volt mindaddig, mig a romániai vámháboru ezelőtt 30—35 évvel ki nem ütött. Ez fojtotta meg a székelty kézműipart s a háziiparnak nagy részét, a melyek ma már részint kihalt félben vannak, részint a közbe jött külföldi verseny miatt csak panganak.

A székelty ipar hanyatlásának tulajdonítható a kivándorlás, mely ma már ijesztő mérvet kezdett ölteni.

A kivándorlás régebben csak a szomszéd Románia felé irányult, a mi nem volt veszedelmes, mert ide jobbára csak időszakos munkákra ment ki nyáron át a székelty és vissza is jött, ma azonban sajnos, az ujvilágnak — Amerikának — is nagy százalék kivándorlási anyagot szolgáltat az ősi *Szikulia*, a mi annál megdöbbentőbb jelenség, mert a székelty csak a legnagyobb kényszerhelyzetben szokta odahagyni ezer éves ősi fészket.

Az 1910-ben kiadott utlevelek száma a négy vármegyében 10.427 volt. Ugyancsak ezen évben véglegesen kivándorolt Romániába 784, *Amerikába* 645, összesen = 1429.

Az iparfejlesztési akció élén dr. Bernády György Marosvásárhely főispánja áll, a ki a szervezendő kirendeltség vezetésével is meg van bízva.

A kormánybiztos főispán jelenleg éppen tanulmányi köruton van a székelty vármegyékben, minek bevégezése után nyomban megkezdődik a szervezés munkája.

Gazdakör Rákospalotán. A Pestvármegyei Gazdasági Egyesület által Vácson rendezett gazdanap megérlelte a rákospalotai gazdak azon régi óhaját, hogy ott gazdakört létesítsenek, mely a székesfőváros élelmésének szolgáltatában, különösen a konyhakertészet fejlesztését tűzte ki célul. Az alakuló gyűlésen a vármegyei gazdasági egyesületet Sertőző Géza titkár képviselte. A mozgalom élén Kovács Kálmán ev. lelkész áll, kit az alakuló gyűlésen elnöknek választottak meg. Tiszteletbeli elnökké a járás főszolgabíróját, Ivánka Pált, választották meg; majd a tisztikart alakították meg. A gazdakör alapítói sorába Kovács Kálmán ev. lelkész 1000

korona alapítvánnyal lépett és oda törekednek, hogy alkalmas helyen házat építsenek.

Tanulmányut Ausztria erdőseibe. Az osztrák birodalmi erdészeti egyesület elnöksége szívélyes hangu meghívást intézett az Országos Erdészeti Egyesülethez, a melyben Ausztria több tanulságos erdőgazdaságának megtekintésére hívta meg az egyesületet. Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége elfogadta a meghívást s válaszában örömeinek ad kifejezést, hogy a szomszéd birodalom erdőgazdáinak 1911. évi látogatását viszonzhatja. A tanulmányut augusztus hó második felére van tervbe véve 9—10 napi időtartammal. Valószínűleg Csehország déli részére, Felső-Ausztriára (Salzkammergut), Stájerország északi részére és Alsó-Ausztriára (Wienerwald) fog kiterjedni.

Állami erdőtisztek gyermekeinek nevelése. Egy szerződéses czég elvont biztositakából a földmivelsügyi miniszter az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyző alap javára 40.000 koronát adományozott.

Talajmivelőgépbemutató Galántán. Felhívjuk az érdeklődők figyelmét arra a nemzetközi motoros talajmivelő gépbemutatóra, melyet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földmivelsügyi miniszter anyagi támogatásával f. évi augusztus havában Pozsony megyében Galántán, báró Kuffner Károly uradalmában rendez és melyre úgy a belföldi, mint a külföldi talajmivelőgépek f. évi május hó 31-ig az OMGE-nél (Budapest, IX. ker., Köztelek-utca 8. sz.) bejelenthetők. A bemutatón résztvevő gépeknek július hó 20—25. között a galántai vasúti állomáson kell lenniök, a mikor is a beérkezés sorrendjében a gépekkel elvégeztetnek a rendezőbizottság által kitűzött feladatok. Augusztus 9—10-én pedig a nyilvános bemutató tartanak meg, mikornaponta reggel 7—10-ig az érdeklődő gazdaközönség a munka területén működésben láthatja a gépeket, 10-től 12-ig a gépek szerkezetéről és az előzetes próbákról nyert eredményekről pedig a gazdaközönség részére a helyszínen előadások tartatnak. Ennek megtörténte után d. u. 2 órától kezdve a gépek ismét munkába állnak és estig dolgoznak.

Szántásverseny. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 6-án Székudvar községben a gazdaközönségnek igen szép érdeklődése mellett szántásversenyt rendezett. Az egyesület képviselőiben *Purgi László* és *Kokas József* alelnökök, *Ipolyi-Keller Iván* ügyvezető titkár és *Kemény Szilárd* titkár voltak jelen s a versenyben 21 kisgazda vett részt, a kik között díjak gyanánt kisebb gazdasági gépek és eszközök lettek kiosztva mintegy 400 korona értékben.

A gazdák és a cukorgyárosok közötti torzalkodásokkal foglalkozik az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapjának, a „Köztelek“-nek most megjelent száma, erős szervezkedésre buzdítván a cukorrépa termesztő gazdákat. Figyelmezteti egyúttal őket a cukorrépaültetés küszöbén, hogy csak annyi répa területet vessenek, a mennyire kellő munkaerővel rendelkeznek, mert a cukorrépa termesztés az új gyárak révén hirtelen nagy kiterjedést nyert s így a munkások utáni kereslet rendkívül megnövekedett. A ki tehát arra számít, hogy ősszel is elég a kiszedéshez szükséges munkaerőről gondoskodni, az nagyon úgy járhat, mint a természetők javarésze a múlt évben, hogy oly áron jut munkásokhoz, a mely megemésztí az egész évi fáradozás gyümölcsét a mellett, hogy a munkások lázas toborzásával a szerződötett munkások elégedetlenségét is felkelti s kárt okoz azoknak a természetőknek is, a kik bölcs előre látással gondoskodtak kellő munkaerőről.

A cserebogár kötelező irtását az 1894. évi XII. törvényezikk 50. §-a rendeli el akként, hogy a bogár megjelenése alkalmával megfelelő módon pusztítandó. Az irtás módját a földmivelsügyi miniszter 1911. évi 5000. számú körrendelete írja elő. Tekintettel a cserebogár nagy kártételére, a földmivelsügyi miniszter legutóbb kibocsátott körrendeletében ismételtlen figyelmeztette a hatóságokat, hogy az idén a legszigorubbán ellenőrizték az irtási munkálatokat és a mulasztást elkövető egyénekkel szemben a törvény erejét haladéktalanul érvényesítsék.

A borok királya a kassai nagygyűlésen. A Zempléni vármegyei Gazdasági Egyesület szőlészeti és borászati szakosztálya azon elvből kiindulva, hogy borait, az ország eme speciáli-

tását, minél szélesebb körben megismertesse, azok tisztaságáról, valódiságáról a közönséget meggyőzhesse és borainak kelendőségét, minél nagyobb számu megrendelését előmozdítsa és elősegítse, elhatározta, hogy a Gazdaszövetség nagygyűlése alkalmából Kassán borkóstolót rendez. A borkóstolásra szánt szomorodni és aszaborokat palaczkonkint feltüntetve az egyesület titkári hivatalának legkésőbb f. évi május hó 1-ig kell bejelenteni.

A szőlősgazdák a dalmáciai borbehozatal ellen. A borpiacra nagy és tartós az árhanatlás. Ugyanazt a bort, melyért szüretkor 50 koronát ígértek és mely összegért a termelő nem volt hajlandó tőle megválni, mert nagyobb árra volt kilátása, azért a borért ma, kétszeri fejtés és 10%-nyi veszteség után sem kínálnak többet 35 koronánál. A szőlősgazdák a mostani hirtelen megdőbbentő árhanatlásnak okát a dalmát borok behozatalában, de különösen abban látják, hogy Dalmáciában tiltott módon annyi bort petiotizáltak, hogy ez a valódi termést megkétszerezte. A szeszbevétel a tengermelléki tartományba két év alatt megduplázódott, a czukorbevétel megháromszorozódott. Alapos tehát a gyanu, hogy e szerekl törkölybort állítottak elő, azt természetes borral keverték és mint eredeti dalmát bort hozták forgalomba. A folyó év első két hónapjában alig félannyi bort vittek ki, mint tavaly és a borbehozatal a tavalyinak négyszeresére emelkedett. Egy évtized óta nem volt arra eset, hogy az év első két hónapjában majd 100.000 hektoliter bor jöjjön be Ausztriából. Lépések történtek a magyar kormányánál, hogy az osztrák kormány tegyen valamit a szertelen dalmát borkeverés ellen, de a szőlősgazdák a baj megoldását főleg az osztrák bortörvény megváltoztatásától várják.

Vizműengedélyezés. A földmivelsügyi miniszter most közzétett 104.066—1912. számú határozata szerint vizműlétesítési engedély megadása esetén nem lehet föltétlenül azt kikötni, hogy az engedélyes bizonyos idő leteltével a létesített vizművet saját költségén, minden kártérítési igény nélkül eltávolítani vagy átalakítani köteles. Az ilyen feltétel nem áll összhangban az engedély fogalmával. Az engedélyezési eljárásnak, a közszemlére tételnek, a hatósági szakértő meghallgatásának és az előzetes műszaki felülbírálatnak éppen az a célja, hogy megállapítsák, nem ütközik-e a vizmű létesítése olyan érdekekbe, a melyek az engedély megtagadását tennék indokolttá. Ha azonban az engedély megadatik, nem lehet föltétlenül kikötni, hogy adott határidőre az engedélyezett vizmű kártérítés nélkül eltávolíttassék.

Munkáshiány Fejér- és Tolnamegyében. Alig kezdődött meg a tavaszi mezei munka, máris munkáshiányról panaszkodnak a gazdák. A gazdasági cselédek ugyanis, a kik a telet gazdáknál töltötték, most tömegesen hagyják ott a szolgálatot.

A Triesti Általános Biztosító Társulat (Assicurazioni Generali). Márczius 26-án a társaság 81-ik rendes közgyűlése tartatott meg. *Besso Marco* elnök jelenti, hogy a társaság vezérigazgatója terralbai *Richetti Ödön* súlyos egészségi tekintetéből és határozott orvosi rendeletre állásáról, melyet az intézet javára nagy szeretettel és felette fényes sikerekkel töltött be, lemondott. Az igazgatóság és igazgatótanács, bár nagy sajnálattal, kénytelen volt az érdeműs vezérigazgatónak lemondását a jelzett körülményekkel igazolt visszavonhatatlan elhatározásánál fogva tudomásul venni. De azon kívánságoktól vezéreltetve, hogy *Richetti* ur értékes közreműködése és gazdag tapasztalatai a társaságnak továbbra is megtartassanak, az igazgatóság és igazgatótanács indítványozza *Richetti* urnak, az igazgatóság tagjává való megválasztását. A közgyűlés *Richetti* ur lemondását a társaság körül szerezett hervadhatatlan érdemeinek hálás elismerése és mély köszönete kifejezése mellett tudomásul vette és őt közfelkiáltással az igazgatóságba beválasztotta.

A közgyűlés elé terjesztett 1912. évi mérlegek előttünk fekvő jelentéséből látjuk, hogy az 1912. december 31-én érvényben volt **életbiztosítási tőkeösszegek** 1.267.209,909 K 28 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 55.525,392 K 20 fillerre rugtak. Az **életbiztosítási osztály díjtartaléka** 23.703,976 korona 65 fillérrel 375.547,656 K 67 fillerre emelkedett. Az **életbiztosítottak osztálykalapja** 7.141,183 K 12 fillért tesz ki.

A **tűzbiztosítási ágban**, beleértve a **tűkőr-üvegbiztosítást**, a díjbevétel 18.926.541,149 K biztosítási összeg után 32.462,892 K 58 fillér volt, miből 11.326,023 K 37 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy hogy a tiszta díjbevétel 21.130,869 K 21 fillére rugott és ez összegből 15.302,274 K 59 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 155.630,256 K 27 fillér.

A **betörésbiztosítási ágban** a díjbevétel 1.636,426 K 93 fillerre rugott, miből levonván a viszontbiztosítást, a tiszta díjbevétel 916,019 K 81 fillért tett ki.

A **szállítványbiztosítási ágban** a díjbevétel kitett 6.048,766 K-t, mely a viszontbiztosítások levonása után 2.793,257 K 34 fillerre rugott.

Károkért a társaság 1912-ben 49.019,662 korona 23 fillért alapítása óta **1.112.818,121 K 56 fillért** fizetett ki.

A kártérítési összegből **hazánkra** 222.758,821 kor. 22 fillér esik.

A **nyereségtartalékok** közül, melyek összesen 17.264,558 kor. 20 fillerre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti **nyereségtartalék**, mely 7.360,599 K 28 fillért tesz ki, az **értékpapírok árfolyam ingadozására** alakított tartalék, mely az idei átutalással együtt 7.934,922 K 13 fillerre rug, továbbá fel- említenő a 160,000 koronára rugó **kétes kővetelések tartaléka** és az ingatlan tartalék mely az idei átutalással 2.219,026 K 79 fillért tesz ki.

Részvényenként 720 arany frank osztalék kerül kifizetésre.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve, az idei átutalások folytán 416.840, 622 K 40 fillérről **434.367,388 kor. 47 fillerre** emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések	104.161,605 K 92 fill.
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök	45.159,521 » 06 »
3. Értékpapírok	242.001,442 » 88 »
4. Követelések államoknál és tartományoknál	40.422,113 » 73 »
5. Tárca váltók	626,815 » 16 »
6. Készpénz és az intézet követeléseinek hitelezők követeléseinek levonásával	1.995,889 » 72 »

Összesen 434.367,388 K 47 fill.

Ezen értékekből 82 millió korona magyar értékekre esik.

A **»Minerva«** általános biztosító részvénytársaság Budapestben, — mely az Assicurazioni Generali leányintézete, — egyéb ágazatain kívül foglalkozik a kezességi- és óvadék-, valamint az eltulajdonítás-, lopás-, hűtlen kezelés- és sikkasztás elleni biztosítással, nemkülönben a versenylovak, telivérek és más értéke- sebb tenyészállatok biztosításával, mely új ágazatokat nevezett társaság vezette be hazánkban.

Az új államkölcson. Pénzügyi körökben igen kitünő benyomást keltett az a távirati értesülésünk, hogy a külföldi piacokon máris a kibocsátási árfolyam fölött történnek kötések az új magyar államkölcson czimleteben. E híreket kiegészíthetjük azzal, hogy a külföldi piacok érdeklődése állandóan és lényegesen fokozódik, a miről tanulságot tesznek azok a nagy összegű előjegyzések, melyek a külföldi aláíró helyekhez beérkeznek. Hasonlóképen nagy érdeklődés mutatkozik nálunk is ugy a közbőség körében, mint a pénzintézetek és egyéb vállalatok részéről.

A lábrakapott rézgáliczhamisítások miatt nálunk is mindinkább tért kezd hódítani a kész permetezőanyagok használata, melyek között a **legjobb és legolcsóbb** a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete (Budapest, V., Alkotmány- utca 29.) által forgalomba hozott **»Provinó«**. Nagy előnye, hogy a rézgálicz közömbösítve van benne, soha aljat nem képez s így a permetezés akadálytalanul gyakorolható vele, míg a legtöbb más permetező anyagnál, de főleg a bordói oldat házi elkészítésénél sok kellemetlenséget okoz.

Kereskedelem, tőzsde.

S Z E S Z.

A szeszüzletben e héten is élénk kínálat uralkodott és gyérebb vételkedv folytán a szeszárak olcsóbb árba zárulnak.

Elkelt finomított szesz adózva nagyban 204—204.50 kor., adózatlanul 65—65.50 kor., míg ellenben vidékről és másodkézből olcsóbb árban voltak ajánlatok. Kisebb tételek adózott finomított szeszben 206—207 kor. jegyeznek.

Denaturált szeszben élénk a kínálat és hordóval együtt 50—51 kor. kelt el zárlatra.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás fix árban 51.50—53 koronáig volt ajánlva. Jegyzésen alól csak kevés üzlet létesült.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 58—59 kor.

Budapesti zárlatok nagyban :

Finomított szesz adózva	204.—204.50 K
Finomított szesz adózatlan	65.—65.50
Élesztőszesz adózva	—
Élesztőszesz adózatlan	—
Nyersszesz adózva	202.—202.50
Denaturált szesz	50.—50.50

Kicsinyben az ár 2 kor. drágább.

Napijelentés a gabonátözsdeiről.

— 1913. április 4. —

A malmok ma jobb kereslet mellett 30.000 mm. búzát vettek öt fillérrel olcsóbb áron; a kínálat mérsékelt, az irányzat csendes. Rozs tartott, zab és tengeri szilárd.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 76 kg. 22 K, 200 mm. 78 kg. 22.20 K, 100 mm. 79 kg. 23.20 K, 150 mm. 78 kg. 22.75 K.

Felsőtiszaideki: 5000 mm. 79 kg. 23.30 K.

Fehérmegyei: 3000 mm. 76.2 kg. 22.45 K, 11.00 mm. 75.8 kg. 22.30 K.

Pestvidéki: 100 mm. 80 kg. 22.85 K, 300 mm. 79 kg. 22.55 K, 100 mm. 77 kg. 22.85 K, 150 mm. 77 kg. 22.15 K.

Bácskai: 3200 mm. 76.3 kg. 22.60 K, 800 mm. 76.5 kg. 22.65 K.

Mind három hónapra.

Rozs. 300 mm. 18.95 K, 100 mm. 18.80 K, 300 mm. 18.80 K, 150 mm. 18.90 K.

Zab. 100 mm. 20.70 K, 100 mm. 19.80 K.

Kézpénzfizetés mellett.

Az árak 100 kilogrammonként értendők.

(Déli zárlat.)

Buza 1913. áprilisra	11.15—11.16
Buza októberre	11.96—11.70
Rozs áprilisra	9.32—9.33
Rozs októberre	9.45—9.46
Zab áprilisra	9.82—9.83
Zab októberre	8.56—8.57
Tengeri 1913. májusra	7.72—7.73
Tengeri júliusra	7.95—7.96

Készáru-tőzsde 1913. április 10-én.

Fajta	Hektoliteren- kínálat suly ki- logrammban	100 kilogramm kézpénz ára Budapest		Hektoliteren- kínálat suly ki- logrammban	100 kilogramm kézpénz ára Budapest	
		Kor.-tól	Kor.-ig		Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:						
Tiszavidéki	75	—	—	79	22.65	22.90
"	76	22.—	22.20	80	22.80	23.05
"	77	22.10	22.40	81	22.90	23.10
"	78	22.25	22.65	82	—	—
Fehérmegyei	75	—	—	79	22.50	22.70
"	76	21.85	22.10	80	22.60	22.80
"	77	21.95	22.30	81	22.80	22.90
"	78	22.15	22.45	82	—	—
Pestvidéki	75	—	—	79	22.60	22.85
"	76	21.95	22.15	80	22.70	22.90
"	77	22.—	22.35	81	22.85	23.—
"	78	22.20	22.60	82	—	—
Bácskai	75	—	—	79	—	—
"	76	22.—	22.20	80	—	—
"	77	22.10	22.40	81	—	—
"	78	—	—	82	—	—
Bácskai	75	—	—	79	—	—
"	76	22.—	22.20	80	—	—
"	77	22.10	22.40	81	—	—
"	78	—	—	82	—	—
Rozs elsőrendű új					19.15	19.25
középmínőségű (új)					18.95	19.05
Árpa takarmányára elsőrendű					16.80	17.50
másodrendű					—	—
Köles					—	—
Zab elsőrendű (új)					20.70	21.60
középmínőségű (új)					19.10	20.40
Tengeri belföldi új					15.50	15.80
román v. bolgár					—	—
Repcekaposztá					—	—

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca, 1913. április 11-én. A székesfővárosi vásár-igazgatóság jelentése a «Gazdasági Lapok» részére.)

Felhozott a szokott községekben 175 szekér réti széna, 12 szekér muhar, 5 szekér zsupszalma, 30 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér egyéb takarmány (lucerna és zabosbüköny stb.), 300 zsák szecska.

A forgalom közép.

Arak q-ként állérben a következők:

Réti széna I. r. 920—1040, réti széna II. r. 660—880, réti széna csomagolása 580—600, muhar 1000—1160, zsupszalma 400—500, alomszalma 300—380 takarmányszalma, tengeriszár

egyéb takarmány —, zabos-büköny 1060—1160, lóhere —, luczna —, köles —. sarju 000—000 szalmaszecska 440—540, Összes kocsiszám 130. Összes suly 276.000 kilogramm

Kimutatás

A hazai nyilvános áruraktárak és szövetkezeti gabonáraktárak gabona és élelményforgalmáról és készleteiről.

1913. márcz. 29-től 1913. április 5-ig.

A forgalom és kész- letek részletezése	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri
	mennyisége métermázsákban				
I. Készlet és forgalom.					
Készlet 1913. márc. hó 29-én	1145049	197434	102833	199508	120017
Béta- 1913. márc. 29-től rozás / 1913. ápril 5-ig	37257	6104	2881	24630	44147
Kita- 1913. márc. 29-től rozás / 1913. ápril 5-ig	68876	13041	11615	27581	44325
Készlet 1913. ápril. hó 5-én	1113430	190497	94099	196556	119839
II. Az 1913. április hó 5-én megállapított készletek részletezése.					
A) Nyilvános áruraktárak					
Bács	7045	3384	184	18291	929
Bereettyóufalu	3445	944	691	—	—
Békéscsaba	29204	—	1419	22	1070
Brassó	6232	173	1971	7016	4881
Budapest	600374	60590	692	77494	546
Csáktornya	919	1002	1684	1600	563
Czegléd	5213	3079	960	977	92
Debreczen	27704	27704	1071	760	216
Déaványa	25592	1888	313	157	170
Ermihályfalva	4629	5318	42	46	105
Fiume	8114	788	8817	33645	75832
Győr	4969	5156	10602	1088	—
Kaba	12875	222	50	—	—
Karozag	10629	—	—	—	—
Kassa	—	—	—	—	—
Kisujszállás	17683	1101	147	318	—
Kisváda	6450	9850	220	350	—
Kolozsvár	27502	1434	1278	1586	1318
Marosludas	—	—	—	—	—
Maros-Vásárhely	1850	200	354	864	1553
Mátészalka	904	1400	—	—	84
Mezőkaszony	7178	565	—	23	—
Mezőtúr	24925	1608	1952	786	22
Miskolc	13621	385	6098	2164	—
Nagybeaskerekek	36650	40	—	4137	7278
Nagykanizsa	4361	19916	22742	1626	—
Nagykaroly	384	6553	156	208	—
Nagyszalonta	33700	218	—	907	—
Nagyszében	1376	662	283	2087	6817
Nagy-Várad	5145	307	—	30	666
Nyiregyháza	1225	24106	1794	7.8	69
Nyitra	2983	272	433	—	—
Pancsova	4905	—	—	—	4840
Pozsony	27799	1166	15032	2584	—
Szarvas	15610	54	420	389	531
Szatmár-Németi	—	—	—	—	—
Szeged	4406	1000	386	—	335
Szombathely	—	802	10000	508	245
Temesvár	14709	4	103	906	3491
Verecz	4964	307	469	1047	5757
Eszék	47.6	—	—	1443	—
Sziszek	1223	—	828	5929	1555
Zágráb	—	3873	—	9.03	492
Zimony	350	—	—	—	—
B) Szövetkezeti gabonáraktárak.					
	6310	59	206	400	53

Laptulajdonos és főszerkesztő: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**

Felolós szerkesztő: **BUZZI F. GÉZA.**

Társszerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Raktárkiárúsítás!

Tulzsfolt raktárunk kirárúsítása folytán

rendkívül mélyen leszállított, önköltségi áron

kiárúsítatnak:

MOTOROK, különféle teljesítményre és tüzelőanyagra. **CSÉPLŐGARNITURÁK, DARÁLÓK, TEJGAZDASÁGI GÉPEK, SZIVATTYUK, FECSKENDŐK.**

Műszaki és Gépipari Részvénytársaság, Budapest, V., Alkotmány-utca 25. szám.

Eladó 15 drb. kiváló 2 éves magyar

FÉSÜS TENYÉSZKOS

darabonkénti ár 100 korona.

Felvilágosítást nyújt **KEMPTNER ERNŐ,** Kapros u. p. Po'gár, Szabolcs m.

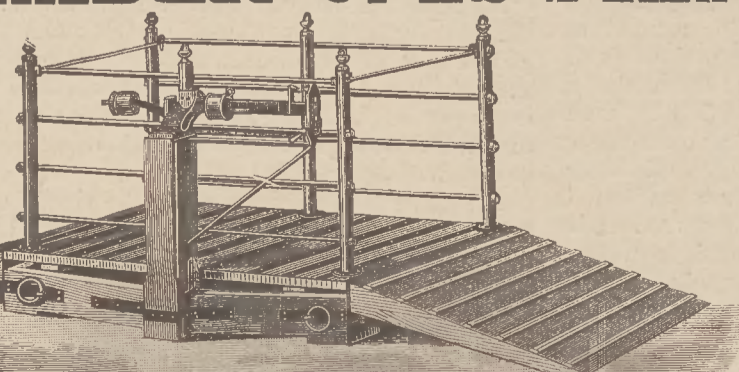
Ugyanott 5 drb. 3 és 2 éves magyarfajta prima tenyészbika eladó.

CS. ÉS KIR. SZAB. HIDMÉRLEG- ÉS GÉPGYÁROSOK

SCHEMBER C. ÉS FIAI

CS. ÉS KIR. UDV. SZÁLLITÓK BUDAPEST
WIEN, TRIEST, PRAG, SARAJEVO.

Raktár és iroda:
VI., Váci-körút 59. sz.
Raktár és iroda telefonszáma 18-36.
Postatakarékp. számla 1019.

Gyár:
VI., Hungária-ut 83. sz.
Gyár telefonszáma: 5-10.

Ajánlják legkitünőbb
:: gazdasági ::
mérlegeiket.

Önműködő mérleg-különlegességeiket.

Árajánlatokkal a legnagyobb készséggel szolgálunk.

Valamennyien, a hogy itt vagyunk szükségeljük az önműködő önitatókat

CHVOJKA F. cégtől
PRELOUC 102. (Csehország).

Önműködő növény-permetező

vadrepce, vadmustár és más gyom kiirtására, valamint répa és burgonya permetezésre gyári áron alul szállít.

IG. HELLER

Bécs 1/8. Schrotzbergstrasse Nr. 1.

A magy. kir. földmivélségügyi miniszter-um megrendeléséből az állami szőlőtelep által kipróbált

KOCHILLIN

szőlőmoly- és gyümölcs-féregirtó-anyag

bizonyult a legjobbnak az eddig ismert összes anyagok között. A szőlő virágzása idején egy szeri használat után minden pete, hernyó, lepke és báb elpusztul. A szőlőmoly és gyümölcsféreg ellen a legolcsóbb és leghatékonyabb anyag. Ára kg. Kent 4 korona. Minden kilogramm 25 liter vízben feloldandó, ekkora mennyiség 400 négyyszögöl szőlő bepermetezésére elegendő. Ha a fűtőket bögrékbe mártogatjuk vagy az anyaggal ecseteljük, úgy két kilogramm egy kat. hold szőlőre elegendő. Ha'ása elmarachatafian, gyümölcsre, emberre ártalmatlan. Megrendelhető az ár előzetes beküldése vagy utánvétel mellett a **Tóth-féle Kochillin szőlőmoly- és gyümölcsféregirtó-anyaggyár** közp. irodájában, **Budapest, VI., Eötvös-u. 14.** Részletes használati utasítás minden csomagban; számtalan elismerő levelet tartalmazó prospektussal díjmentesen szolgálunk. Vizontelárusítókat keresünk.

ELADÓ.

Saját telepemem termelt nagymennyiségű szőlő-ajtvány riparia portalis és monticola alanyon, u. m. ezerjő, mézes, szlanka, fehér és piros kövidinka, többféle muskotály és sasza csemetefajok, továbbá sima és gyökeres hazai vessző, ugyszintén sima és gyökeres hazai vessző nálam kapható. Venni szándékozók azokat nálam megtekinthetik. Ajtványaim az idén szépen sikerültek, szép hajtással és dus gyökérrzel bírnak.

FRANK BERNÁT TAPOLCZA, (FÖTÉR.)

Forduljanak azon városi tanácsok és előjáróságok, melyek kifogástalan minőségű **SÉTÁNYFÁKAT és DISZCSERJÉKET** jutányosan óhajtanak beszerezni és kéremnek árajánlatot és diszárjegyzéket.

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőajtványtelepek

Permanit

legjobb, legtarlósabb tetőfedéllemez-
ELŐNYEI:

vizáthatlan,
mázolást nem igényel,
nem csepeg,
kátránymentes,
tűzbiztos,
szagtalan.

FIGYELMEZTETÉS! Permanit fedéllemezünk hasonló vagy bőrllemeznek nevezett és hasonló színű fedéllemezekkel össze nem tévesztendő! Kátránymentes „GLÓRIA” cementszfalt fedéllemez. Strelit fehérhíntésű préselt aszfalt fedéllemez Kátrányos tetőfedéllemez, Coloritpiros tetőfedéllemez

Elszigetelő lemezek salakhintéssel, kavicshintéssel, ólombetéttel szab.

Hővédőanyag

Carbolineum, carbolsav, szurokfáklya.

POSNANSKY és STRELITZ

BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 27.

GYÁR: ERZSÉBETFALVA. TELEFON: 28-29, 82-85.

Eladó kb. 20 waggon elsőrendű, takarmányozásra is alkalmas utolsó évi termésű zab- és árpaszalma.

Felvilágosítást ad

Urudalmi Számtartóság, Baranyaszentlőrincz.

Lószerszám, butor és kasszák

kézikazetták új és használt, továbbá 100 pár diszlerszám, mell- és kumet, ezüst-és aranydiszítés, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótarakók, régi és új esőköp-nyegeg, halnaosizmak, zöld munkaszubbonyok, mindenféle uniformisok, livrők, férfi-, női- és gyermeknyergok, legyverek, régi és új kardok, revolverek, másolóprések, gyepőszárak, bandage-ok és mindenféle hasonló szerzőmök olcsóbban, mint bárhol kaphatók. Egézz berendezések, szállodák és kávéházak részére. Teljes lakásbrendezések a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

WIEN, IX, TRÖDLERHALLE 105.

Szállítok utánvétel mellett. — A meg nem felelők kicséréltetnek. A cs. kir. Államiszervizelőktől szállítja. Kérem ügyelni a 105. számra.

Kizárólag tatai telepemem gyökereztetett vesszőket hozok forgalomba, tehát sajátomat és nem vásároltakat!!!
Kivonat MICHL ISTVÁN tatatóvárosi immunis mintaszőlőtelepe árjegyzékéből:
Készlet gyökeres 500.000. Telefon: 47. sz. interurbán. **Árjegyzék kívánatra bárkinek küldetik bérmentve!** Sima-készlet 2 1/2 millió.

A szőlőfaj neve	2 éves gyökeres		Sima	
	száza	ezre	száza	ezre
	korona		korona	
BORFAJ:				
Burgundi fehér	6.—	50.—	1.60	12.—
Erdői (fehér Bakar)	6.—	50.—	1.20	9.—
Erdélyi Leányka	—	—	—	—
Ezerjő 1 éves	4.—	38.—	1.—	8.—
Fehér Bogdányi dinka	—	—	1.40	12.—
Furmint	6.—	—	1.40	10.—
Izsáki sárféher	—	—	1.80	14.—
Járdovány	—	—	1.40	12.—
Mézes fehér	6.—	50.—	1.20	10.—
Mirkovácsi	—	—	1.60	12.—
Mustos	—	—	1.20	8.—
Olasz rizling	6.—	50.—	1.—	8.—
Pozsonyi fehér 1 éves	5.—	40.—	1.60	12.—
Rajnai Rizling	6.—	50.—	1.40	10.—
Rakk	—	—	1.40	10.—
Sauwignon	—	—	1.40	10.—
Szerémi zöld	5.—	45.—	1.40	9.—
Szlankamenka	—	—	1.40	10.—
Zöld Sylváni	6.—	50.—	1.50	12.—
Bogdányi dinka piros	—	—	1.60	12.—
Kovidinka	6.—	50.—	1.—	9.—
Szlankamenka	—	—	1.60	10.—
Tramini	—	—	1.60	12.—
Veltelini	5.—	45.—	1.20	7.—
Alicante bouchet fekete	—	—	1.20	8.—
Aramon	—	—	1.20	8.—
Carbenet	—	—	1.20	6.—
Kadarka nemes	—	—	1.20	6.—

A szőlőfaj neve	2 éves gyökeres		Sima	
	száza	ezre	száza	ezre
	korona		korona	
Merlott fekete	—	—	1.20	6.—
Nagyburgundi	—	—	1.20	8.—
Oportó	—	—	1.20	8.—
Othelló	—	—	1.20	7.—
Vegyes borfaj	5.—	40.—	1.—	4.—
CSEMEGEFAJ:				
Chass. blanc, croquant fehér	7.—	60.—	1.20	10.—
Fontainebleau	8.—	70.—	2.—	12.—
Gama Drome	8.—	70.—	2.—	16.—
musc de Nantes	8.—	70.—	2.—	16.—
Napoleon	8.—	70.—	2.—	16.—
Vibert	8.—	70.—	2.—	12.—
Fontain. rose piros	8.—	70.—	2.20	18.—
rouge	7.—	60.—	2.—	16.—
Imperial rouge	8.—	70.—	2.—	16.—
Negropont	8.—	70.—	2.—	16.—
Ronsard	8.—	70.—	2.—	16.—
Tokaj angevine	8.—	70.—	2.20	18.—
rouge croquant	7.—	60.—	1.20	10.—
Muscat Alexander fehér	7.—	60.—	1.40	10.—
cand a	10.—	—	4.—	30.—
croquant	8.—	70.—	2.—	15.—
dr. Rob. Hogg	10.—	—	3.—	25.—
Lunel	7.—	60.—	1.60	12.—
Ötonel	7.—	60.—	2.—	14.—
Pansée	10.—	—	3.50	30.—
Musc. di Corail piros	8.—	70.—	3.—	24.—
frontignon rouge	8.—	70.—	2.—	16.—

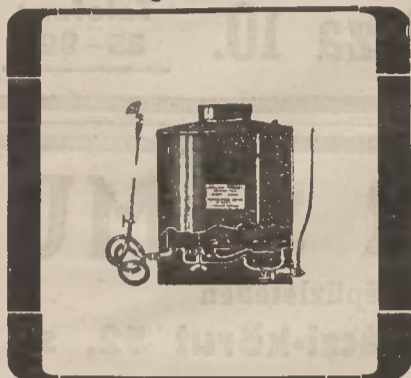
A szőlőfaj neve	2 éves gyökeres		Sima	
	száza	ezre	száza	ezre
	korona		korona	
Musc Hamburg fekete	10.—	80.—	3.50	30.—
Madersfield court	10.—	80.—	3.—	25.—
Calabiai fehér	10.—	80.—	2.50	20.—
Csabagyöngye	25.—	200.—	6.—	45.—
Damaskusi	8.—	70.—	2.50	20.—
Ezredéves emlék	10.—	80.—	2.50	20.—
Ferdinand Lesseps	10.—	—	3.50	30.—
Genuai óriás	10.—	—	2.50	20.—
Kecskecses	7.—	60.—	2.—	16.—
Kossuth Lajos	—	—	3.—	20.—
Madelaine angevine	7.—	60.—	1.50	9.—
royal	—	—	2.—	15.—
Malaga	10.—	80.—	3.—	25.—
Melinet (homok királya)	8.—	70.—	3.—	25.—
Passatutti	7.—	60.—	1.60	10.—
Precoc de Malingre	—	—	1.60	12.—
Szemendriai	10.—	—	2.—	16.—
Kecskecses	6.—	60.—	2.50	20.—
Malaga rosea	8.—	70.—	3.—	24.—
Malakoff Usum	—	—	3.50	30.—
Rosa minna di Vacca	8.—	70.—	2.50	20.—
Dodrelábi fekete	—	—	2.—	16.—
Izabella	—	—	1.60	12.—
Malaga kék	—	—	3.—	25.—
Ökörsem	—	—	2.—	16.—
Vegy. csemege exquisit fajok	8.—	70.—	3.—	20.—
„ kiváló jó ”	6.—	50.—	2.—	12.—
„ chasselas tajok	6.—	50.—	1.40	9.—
Rip, Portális I. oszt.	5.—	40.—	2.50	20.—

MEGJEGYZÉS. Mindazon küldeményeket, melyek a 60.900. sz. miniszteri rendeletnek meg nem felelnek, kötelezem magam legott saját költségemre visszahozatni s a megrendelő által kifizetett összeget megtéríteni. Fenti árak csomagolás nélkül értendők, melyért csupán saját kiadásaimat számítom fel. A vessző fajtiszta, szokványminőségűek, peronoszpora, oidium és jégverésmentesek, őszi szedésűek. Megrendeléshez 1/3. előleget kérek. — Telepem: Bécsben, Budapesten, Prágában, Szegeden, Párisban, Pozsonyban, Ostendében elsőrendű érmet és Ostendében még királyi kitüntetést „koronás arany érdemkeresztet” nyert. — Több ezer elmerővel tanuskodik, — többek közt Öfelsége, állami, főhercegi és temérdek uradalmi telepekről is — a pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról.

SCHOTTOLA ERNŐ

Budapest, VI., Váci-körút 53.

JULLIAN PERMETEZŐK VERMOREL PERMETEZŐK

JULLIAN kénporfúvók. • VERMOREL
TORPILLE kénporfúvók. • Kézi kénporfúvók.
Rézkénpor, kiváló minőség. Rézgálicz, raffiaháncs, ojtószalag.

Mindenféle szőlőművelési cikkek.
Tessék kérni 15. sz. árjegyzékünket.

Előnyeladás.

1.500.000 I. o. Ripária Portális	á 10 K	100.000 II. o. Chassl. Berl. 41B	á 12 K
350.000 II. " "	" 8	100.000 II. " Rip. Berl. Teleki	" 10 "
200.000 I. " Solonis	" 11 "	100.000 II. " Murveder Rup.	" 10 "
50.000 II. " "	" 4 "	800.000 I. " Gyök. Rip. Port.	" 30 "
800.000 I. " Monticola	" 12 "	120.000 II. " "	" 15 "
150.000 II. " "	" 6 "	150.000 I. " Gyökeres borfaj	" 160 "
100.000 II. " Rip. Rup. 101a	" 8 "	75.000 I. " csemegefaj	" 180 "

„MILLTELEP“ NAGYŐSZ.

Egyébként árjegyzékem feltételeivel. — Hitelképeseknek részletfizetésre is
Ugyanitt Muharmag 22 K Up Do Date burgonya 6 K
Bükkyomag 22 " 6 drb 5/4 éves vészelt Ygrhshirkan }
Luczernamag 180 " 2 " 5/4 " " Berksbirkan } kg. 1.50 "

Választott yorkshirei malacok kilogrammonként 2.— korona.

Egy használt 10-es benzinkomobil, 8-as cséplőszekevény és egy új Saxonia-daráló teljes felszereléssel 5000 korona.

Kwizda Ferencz János

az osztrák-magyar esász. és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati cikkekben való szállítója, kertületi gyógyszerész Korneuburg-ban, Wien mellett.

KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID

mosóvíz lovak számára.
Egy üveg ára K 2.80.

Az udvari istállóban és versenystállóban 50 év óta használatos, mint kitűnő erősítő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingyuladásoknál stb. Trainingben nélkülözhetetlen.

Főrakár: Török József gyógyszerésznél Budapest, VI., Király-utca 12. sz.
VI., Andrásy-ut 26. sz.

Eladó juhászat.

Tenyészirány változtatás miatt a gróf Dessewffy-féle ujszászi uradalom

Merino precoce

juhászata (Poltzer és Pálffy-féle tenyészetekből vett egyedek leszármazottjai) eladó. Az állomány 50 drb öreg és két éves kos, 17 drb toklyó kos, 657 drb anya, 82 drb mustra anya, 231 drb apácza, 283 drb toklyó jerke és 4 drb vezérürüből áll.

Vétel és megtekintés végett levélbeni megkeresések

Gróf Dessewffy uradalom intézősége

Ujszász, Pest megye czimzandók.

A tavalyi nagy peronoszpóra-járvány idején is kitünő eredményt értek el szőlősgazdánk a

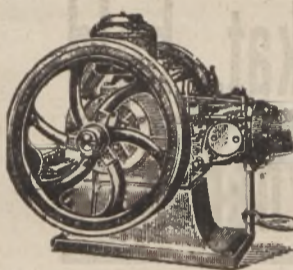
„PRO-VINO“

nevű új permetező-szerrel.

Kitünően tapad! Azonnal oldódik! Aljat nem képez! Tessék ismertető füzetet kérni!

A por ára kg.-ként 50 kg.-os zsákban 56 fillér, kisebb zsákban 58 fillér. Ugyanannyi anyag kell belőle, mint a rézgáliczból s így a „PRO-VINO“ a legolcsóbb permetező-szer!

Vezérképviselő: **MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE**
Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

A világhírű

BOLINDER nyersolajmotorok

legújabb rendszere és azok alkatrészei kizárólag

ÁNYOS IMRE

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 17. Telefon 12—76.

Legkisebb nyersolajszükséglet! Feltétlen jótállás!
Jutányos árak! ♦♦♦♦ Kedvező fizetési feltételek.

KÉRJEN DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁST ÉS INGYEN ÁRJEGYZÉKET.

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöztetnek, úgy sovány, mint hizott állapotban.

URL REZSŐ

sertésbizományosnál
Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.
(Falgári serfőzde bérpalota.)

Telefon 97—05 interurbán. — Felvilágosítással készséggel szolgál.

Szőlőbirtokosok

különös figyelmébe!

Ha Forhinnal permetez,

Rezkénporral poroz és

Bagollal öli a szőlőmolyt:

I - ször kevesebb a gond,
II - ször kevesebb a munka,
III - ször kevesebb a munkabér!

a sokszorta megjavított bordói keverék és szám talan köszönő- és elismerő-levél tanúsága szerint mindenütt a legnagyobb megelégedéssel használják. A -nak nincs üledéke, vízbe dobva azonnal oldódik és biztosan pusztítja a peronoszporát; egy kéz anyag, főalkatrésze rézgálicz, tapadóképesége oly nagy, hogy bármely harmatnál permetezhet vele, használata óriási munka- és pénz-megtakarítást jelent, mert az anyag teljesen kész!

Gyümölcskertészek

használnak saját érdekükben Californiai lét, a gyümölcsrovarok elleni védekezésre rovarenyvet minden kártékony rovar lekötésére, rovarfogó övet az összes kártékony rovarok elfogására, Laurinát a rovarok ellen nyári védekezésre. Lauril Karbolineumot a rovarok elleni téli védekezésre. Lauril oltóvizet az oltványok nemesítésére, Ichneumint a zsenge virágok permetezésére, Nicatin Quassiativonatot fajsoklak permetezésére, Topomort mezei egerek pusztítására. Pampilt rovarok és darazsak elfogására. Tessék mindezen cikkekről tümerítő leírást és használati utasítást kérni, melyet ingyen és bérmentve küld az összes érdeklődőknek a

FORHIN szőlőpermetezési a nyaggyár
Budapest, VI., Váci-ut 93. p.,
valamint az összes vidéki képviselői.

Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Lópokróczok, manilla aratógép kévekötözők

kartellen kívül.

Távirat:
NAGELA.

NAGEL ADOLF Budapest, Arany János-utca 10.

Telefon:
35-92.

Földhaszonbérleti hirdetés.

Gróf Draskovich Pál németujvári hitbizományi uradalmában

négy major 1731 kat. hold
nagyságban, egészben vagy
:: majorok szerint is ::

folyó évi október hó 1-től
12 évre bérbe adatnak.

A feltételek megtekinthetők az urad. tiszttartói hivatalban s ugyancsak ott adandók be a **10.000 korona bánatpénzzel** ellátott ajánlatok is.

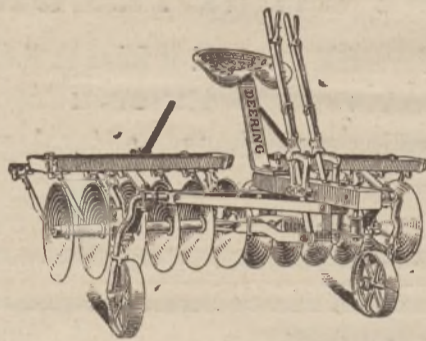
Gróf Draskovich Pál
urad. tiszttartósága,
Németujvár (Vas megye).

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépüzletében

Budapest, V. ker., Váci-körút 52. sz.

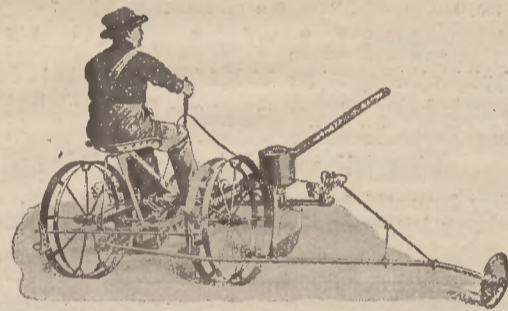
Nagy választékban előnyös áron kaphatók: lényeges javításokkal ellátott

DEERING-féle
eredeti amerikai
tárcsás-
boronák,

fűkaszalógépek, aratógépek és gyűjtőgépek, ugyancsak amerikai **WEEDER** gyomirtógépek, eredeti „**WESTFALIA**” műtrágyaszórógépek,

Valódi „**SACK**”-féle ekék, vetőgépek, boronák, „**DEERING**”-féle kukoricaültető gép, valamint kitűnő szőlőmivelési eszközök.

és eredeti amerikai kapálóeszközök, „**APOLLÓ**” meszelő és permetezőgépek, szalmakötélfonógépek, amerikai darálógépek és mindenféle

egyéb legelsőrendű gazdasági gépek és eszközök.

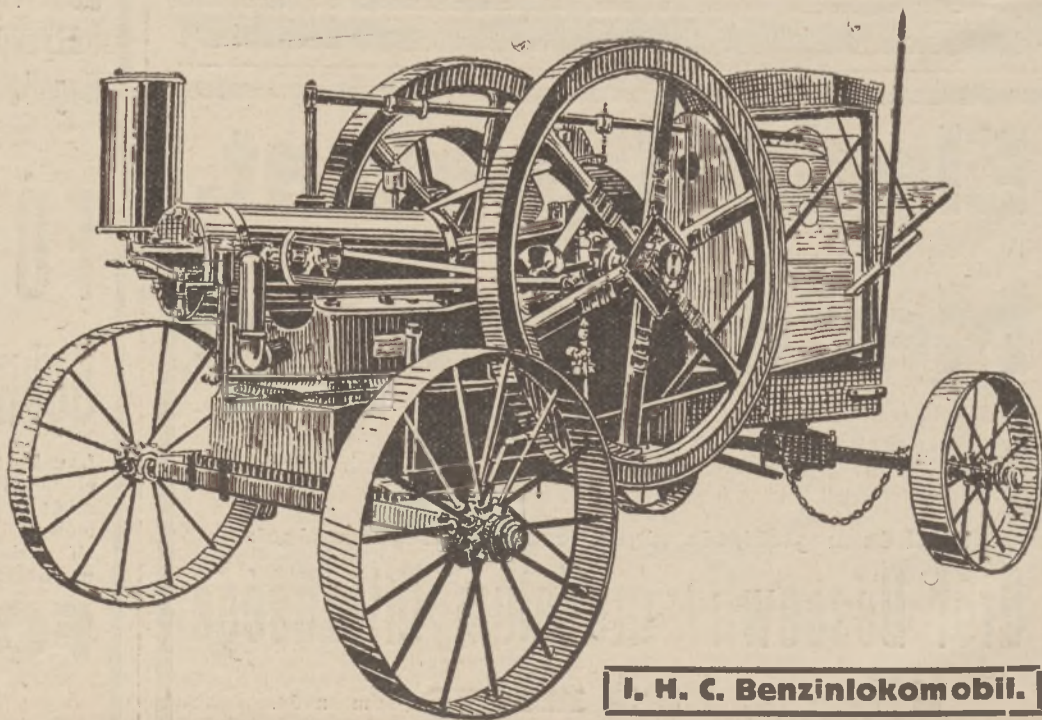
I. H. C. BENZINMOTOROK

1-25 eff-lóerővel **stabil** felállításra lokomobilok és **magánjáró benzinlokomobilok**, mint **takarmanykészítő, vízszivattyúzó és cséplőmotorok** rohamosan terjednek, mert **üzemük a legegyszerűbb, legbiztosabb és legolcsóbb.** Gazdasági célokra csakis az eredeti I. H. C. benzinmotor felel meg, mert kezelését az egyszerű béres is elsajátítja.

INTERNATIONAL HARVESTER Co. OF AMERICA

Budapest, V. kerület, Váci-ut 98. szám.

Képes árjegyzéket kívánatra díjmentesen küldünk.

I. H. C. Benzinlokomobil.

Különlegesség:

FARKAS-féle
fűzőt rendszerű
idomvasablak

a legerősebb és legolcsóbb.
Figyelem a mezei összeépítésre!
Figyelem az üvegszorító csapokra!

FARKAS és TÁRSA

vasszerkezeti- és idomvasablak gyár
BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCZA 8. SZ.

Kiválóan berendezve gazdasági építkezésekhez szükségelt vas munkák és istállóberendezések gyártására. — Elsőrendű referenciák. Számos kitüntetés és elismerő oklevél.

◆◆◆◆ KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT! ◆◆◆◆

Összes készítményünk beszerelhető a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE által is.

FARKAS-féle
sodronyüveges
istállóablak

Előnye: üvegtörés nincsen, könnyen kezelhető, olcsó. ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Katonai és közalapítványi építkezéseknél magy. királyi Miniszteriumok által előírva.

Kiváló jó minőségű, elsőrendű szénát

bármely állomásra és bármely mennyiségben vagonrakományokat szá litok. Száraz, egészséges, sás és békarakkamentességért szavatolok. Szállítok: **steier, szlavóniai és magyar szénát**

saját bevásárlási telepeimről, **lóherét és zabosbükkyönt** uradalmaktól

NYITRAI ANDOR
széna és szalma nagykereskedő
PÉCSETT, Indóház-utca 28. szám.

40 burgonya egy bokorban!!!

100 font 10 font ültetésből, ezek között óriási gumókat 1 kg. súlyig nyertek vevőink, a bektüldött tudósítások szerint, a mi

el Dorádó burgonyánkból.

Mi gondosan válogatott ültetés anyagot szállítunk ezen óriási hozamu angol étkezősi burgonyából
5 mázsa 46 K., 1 mázsa 10*50 K., 1/2 mázsa 6 K., 1/4 mázsa 3*50 K., postacsomag 2 K

Új legkorábbi sárga júniusi burgonya:

a régi hathetes burgonyát háromszorosan felülmúlja hozamban, már júniusban lisztes és izletes. 1 mázsa 14 K., fél mázsa 8 K., negyedmáza 4*60 K., 9 és fél font 2*50 K.

„Deutschland“ „Thüringen“ és „Erfurt“, ez a három híres korai burgonya nyitottság az 1912. évben az első díjat kapta szász tartomány gazdasági kamarájától s a 10 legjobb burgonyatermeszt között az összehasonlító termelésnél a legnagyobb termést adták és szakemberek által a német piacok részére, mint a jövő burgonya fajtái ajánlottak. Eredeti ültetési módjait: „Deutschland“ 10 font 3*50 K., „Thüring.“ 10 font 4*0 K., „Erfurt“ 10 font 3*50 K.

A kaukázusi netesített comfrey takarmánynövény

20 éven át évente 6 kaszálást ad oly egészséges, tápús zöldtakarmányból, melyet minden állat, de különösen a sertés szívesen fogyaszt. A német gazdasági egyesület egy tudósítása szerint 2400 mázsa zöldtakarmányt ad hektáronként 30 □-ül területen 300 növény egy sertés részére untilg elég ta armányt szolgáltat. Ily comfrey dugványokat termelési utasítással, szállítunk 300 darabot 4*60 K., 3000 drb.-ot 28 K. árban. Képes f ár egyze tünk bővebb leírásokkal és számos elismeréssel ingyen küldjük.

WOELFERT & Co. SAATGUTEXPORT, ERFURT 67. (Deutschland).

**— Csorvási —
tengeri vetőmag eladás**

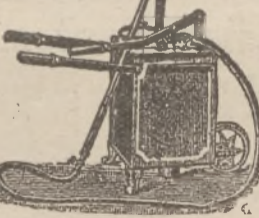
az 1911. évi termésből feltétlenül megbízható csiraképességgel.

E tengerifőleség az alföldi viszonyok között az 1912. évben is szeptember végén törhető volt és Magyarváron is beért október 6-ra, a mint ezt Gyárfás József a „Köztelek“ f. évi 3-ik számában közli.

Előjegyzéseket előzetesen elfogad és mintát küld **Graf WENCKHEIM HENRIK** hiskoru örökösai uradalmá, **Cs. ORVAS, Békés megye.** Posta, telefon és vasutállomás.

A Heller-féle „KING“

gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártók azonkívül:

PITTORE és TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás, nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú (szóróval) 69 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1. Kérjenek leírást. Képviselek kerestetnek

Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban!

A „King“ kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítőgép sokoldalú használhatósága miatt **egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető.** A szivattyuk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. „King“ tömlővezetőkkel **többet teljesít, mint 20 ember ecsettel** és mindenféle állványozást és előmunkálatot feleslegessé tesz. Ezen gép egy nap alatt kifertőtleníti

Dinnyemag.

Gondosan elkülönítve termelt, következő fajtisza, kitűnő minőségű válfajokban kapható.

Sargadinnyék: Achnabát, Ananász zöldhúsu, Ananász vörshúsu, Ananász cantaloup, Beni tábornok, Bellegarde cantaloup, Bomba sárgahúsu, Bomba zöldhúsu, Composité, Composité sárgahúsu, Lind Jenny, Margit, Muscatella, Camelita cantaloup, Non plus ultra zöld, Non plus ultra sárga, Párisi prescott cantaloup, Sírimecske, Tiszagyöngye, Tiszagyöngye muskotály, Kaosánka, Turkesztán gömbölyű, Turkesztán zöld, Turkesztán nagy zöld, Turkesztán rózsahúsu, Turkesztán sárgahúsu, Turkesztán muskotály, Turkesztán Pósa-féle, Cortui téll.

Görög nyékek: Apafai, Anénei, Aranysárgabébi, Debreczeni korai, Fazekas-féle, Fehérbébi, Hevesi, Halasi, Hortobágyi, Luby-féle, Marsovszky-féle, Narancsgörög, Ónody-féle, Páralan Sámsoni.

Fajtánként:		
50 szem-es adag	5 fészeknek ké izbeni velésre	—20 K.
500 " " "	" " " "	1.60 "
1000 " " "	" " " "	3. " "
2500 " " "	" " " "	7. " "
5000 " " "	" " " "	12. " "
10 000 " " "	" " " " (egy holdra való)	20. " "

Öt holdon felüli rendelésnél külön kedvezményt, a megrendeléshez nyomtatott termelési utasítást ad s kiváncsi árjegyzékkel szolgál.

BIRÓ PÁL
kertgazdasága **DEBRECZEN.**

Ugyanoly különböző Ananász, Skarlát és hónapos fajú szarvacsa plánták kaphatók, 10 drb 60 fill., 25 drb 1.20 K., 50 drb 2 K., 100 drb 3 K., 1000 drb 20 K. **Torma** nemes, édeses ízű, vastagság szerint kilója 30—40—60—70 egész 80 fillérig, mázsa és vagonfőtelű megrendelés után 10—20—25 százalék árkedezményvel.

ELADÓ egy 6 lóerejű „Garett“ gyártmányú jó karban levő Locomobil, egy 8 lóerejű „Marshall“ gyártmányú gyárilag kijavított Locomobil, egy 48 lóerejű „Robey“ gyártmányú gyárilag kijavított cséplőszekrény, egy 30 lóerejű „Reitbauer“ gyártmányú magas nyomású használt Stabil-gép. Üzemnagyonbítás miatt egy 60 lóerejű Ganz és Társa gyártmányú és csak kevés ideig használt, üzemben levő szivógáz motor.

Elvilágosítással szolgál a **Kaposvári Vasöntöde és Gépgyár r.-t. Kaposvár.**

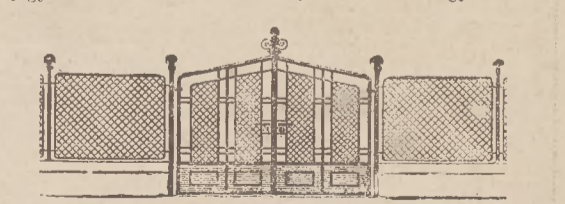
HUTTER és SCHRANTZ R. T.

szitaáru- és nemez-posztógyárak magyarországi telepe

BUDAPEST X, GYÖMRŐI-UT 80/19. ajánlja kész állapotban, tehát utólagosan tüzhorganyozással ellátott többször csavart gepsodronyfonatait

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt! (N-m tévesztendő össze más fajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyzott drótból készülnek.) Tűskes huzalok, sima huzalok, keletőshelyű szeglek stb. Igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

kerítésrácsok, kapuk és ajtók a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig, előnyárak mellett. Költségvetések és tervezetek díjtalanul.

Polgár Sándor

m. kir. szabadalmat nyert orvosi mű- és kötszerész
Budapest, VII., Erzsébet-Körút 50. sz.

Legelőnyösebben beszerezhetők orvosi, sebeszi és betegápolási eszközök. Gumiaruk, Suspensorium, irrigator fecskendők stb., legújabb találmányu os. és kir. szabadalmazott Polgár-féle sérvkötők, has- és köldökötők. — Valódi francia különlegességek (öv-serek). — Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve, csak megadandó, mely tárgy szükséges.

Utánzás ellen védve 16302. sz. a. (Fenti címre ügyelni tessék.)

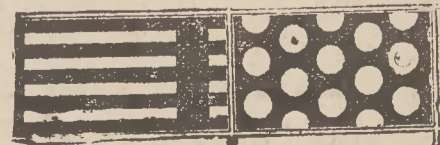
STAHEL és LENNER

Trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbíró-u. 44—46.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZO GEPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta **LEMEZROSTA** gőzeséplőgépek számára

Mac LAREN LEEDS, Angolország

Egyrendszerű gépe: legideálisabb magánjáró gőzeke, mely a mező-
hegyesi ekeversenyen **első díjat nyert!**
Napi teljesítmény 18—35 hold, szénfogyasztás 50—70 kg., üzemköltség 5—7.50 kor, holdanként.

Kétrendszerű gépe: a világ leggazdaságosabban dolgozó gőzekeje, mely
a legnehezebb viszonyok között is a leggyorsabb
szántásra alkalmas.

GARRETT-féle lokomobilok s félstabil gépek, komplett cséplőgarnitúrák,
gőzteherautomobilok, gőzultimozdonyok, utihengerlők. □□□

Vezérképviselő: **FLEISCHL SAMU** cég, Budapest, V., Nádor-utca 28. sz. I. em.
Szívesen szolgálunk felvilágosítással és árajánlással. □□□□□ Elsőrendű referenciák. □□□□□ Díjtalan mérnöki kiküldetés komoly érdeklődők részére.

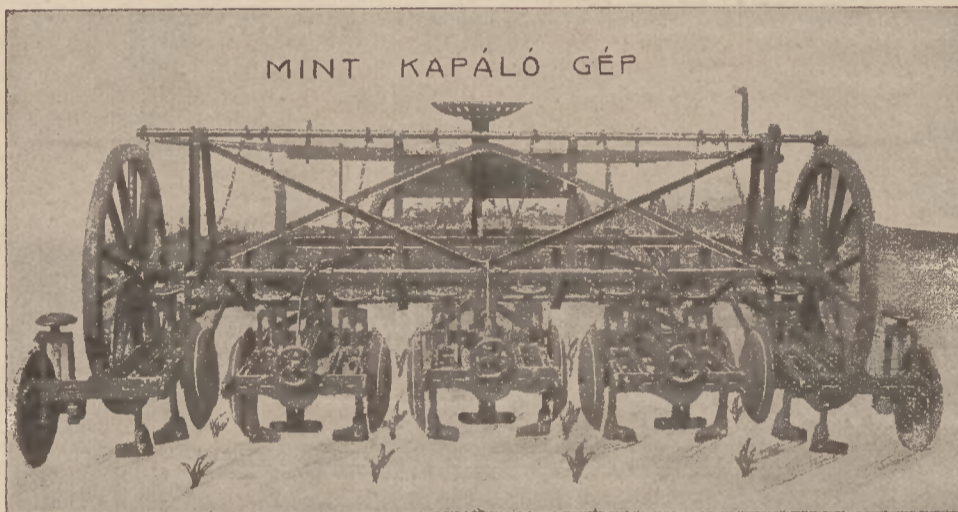
Szabad. Egyetemes „QUADRAT” tengeriművelő.

A 2, 3, esetleg 4-soros gép 65, 75,
85 cm. fészektávolságra □-esen
fészekbe váj és betakar.

Egészen új, tökéletes növény-
védelmet eredményező rendszer
szerint kapál és végül extir-
pál is.

Egyedüli e célra szolgáló
eszköz, melynek kezelése egy-
szerű.

Általa minden irányban pontos
□-es fészekrend létesíthető
és aránylag csekély vonóerőt
igényel.

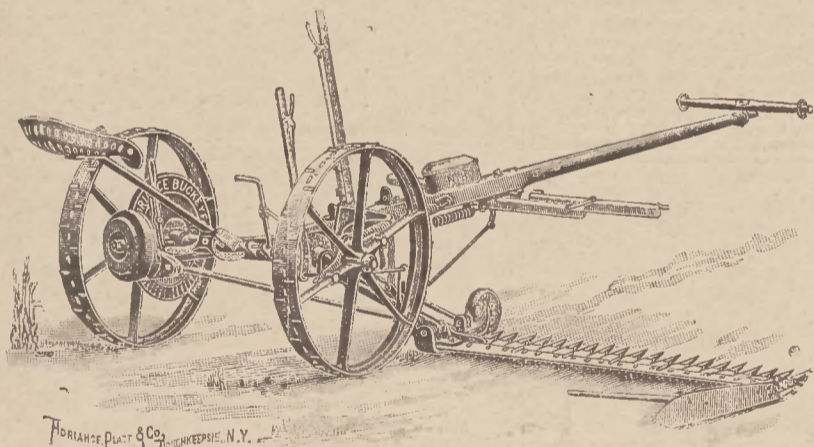
Szilárd szerkezet mellett min-
den irányban állítható.

Munkája minden tekintetben biz-
tosan szabályozható.

Megrendelhető

DEBRECZENI LAJOS
és **TÁRSA** cégnél
NAGYVÁRADON.

Kivánatra prospektus
:: bérmentve. ::

Az „Adriance” fűkaszálógép

a magyar gazdáktól hozzánk beérke-
zett vélemények szerint a legkitűnőbb.

Az ADRIANCE és DEERE-gyárak magyarországi vezérképviselője:

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE BUDAPEST, V.,
Alkotmány-u. 29.

A DEERE-féle tengeriültető

csoroszlyás és tárcsás kivitelben készül, a legeggyen-
letesebben ültet és a legtökéletesebb szerkezetű.

